

ISSN 3088-1412 (Online)
2025

วารสาร

ศิลปศาสตร์และการศึกษา

Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (2025)

Vol 1, No.3 (2025)

Tel:061 509 6592

วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา

Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา (Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)) ฉบับนี้ ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยและบทความวิชาการตั้งแต่ปี พ.ศ.2568 เป็นฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) Vol. 1, No. 3 (September – December 2025) เพื่อเผยแพร่ผลงานบทความวิจัยและบทความทางวิชาการ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ให้แก่บัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์นักวิจัย โดยมีขอบเขตครอบคลุมสาขาที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปศาสตร์และการศึกษา ได้แก่ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน พลศึกษาและวิทยาศาสตร์การกีฬา และสหวิทยาการ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี การแสดง และวัฒนธรรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง : และในปีใหม่ พ.ศ. 2569 จะเป็นการตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

การเผยแพร่ 3 ฉบับต่อปี (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) Vol. 1, No. 1 (January – April 2026)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม– สิงหาคม) Vol. 1, No. 2 (May–August 2026)

ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) Vol. 1, No. 3 (September – December 2026)

กำหนดการเผยแพร่

เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา (Online) ISSN: 3088 - 1412 (Online)

สถานที่ติดต่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความ

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา (Journal of Liberal Arts and Education (JLAE))
Dr.Pimparit Tiangpak Phone +6615096592 Email: pimparit.t1107@gmail.com

1.บทความวิจัย บทความวิชาการ ตลอดจนผลงานทางวิชาการทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดลักษณะ double blind review ผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

2.ข้อความ และข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กองบรรณาธิการและคณะศิลปศาสตร์และการศึกษาไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยและมีข้อความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะศิลปศาสตร์และการศึกษา

3.กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ขอให้อ้างอิงแสดงที่มา

4. Link : ลิงค์การตีพิมพ์เผยแพร่บทความ : <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/LAE>

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคมตั้งนั้นกองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผ่านการคัดเลือกและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาของบทความนั้นๆ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้แก่นักวิจัย อาจารย์ นิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจใช้ผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องวารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (กันยายน- ธันวาคม) Vol. 1, No. 3 (September-December 2025) ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 7 บทความวิจัย ดังนี้

01) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

02) การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานคร

03) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญญาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

04) ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

05) ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

06) การรับรู้ปัญหาประติสัมพันธ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

07) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

กองบรรณาธิการขอขอบคุณสำหรับการสนับสนุนด้วยดีเสมอมาจากทั้งผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ รวมถึงผู้อ่านทุกท่านที่ได้ติดตามวารสารมาโดยตลอด กองบรรณาธิการจะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการวิชาการอย่างต่อเนื่อง และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไปบรรณาธิการ

ดร.พิมพ์ฤทธิ เทียงภักดิ์

30 ธันวาคม, 2568

Tel: 06-1509-6592

สารบัญ

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา Journal of Educational Studies and Liberal Arts (JESLA)	ก
วัตถุประสงค์	ก
บรรณาธิการ	ก
กำหนดการเผยแพร่	ก
การเผยแพร่	ก
สถานที่ติดต่อ	ก
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ง
01) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร Management of Learning-Conducive Environments in Schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok	1-15
02) การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ADMINISTRATION OF LEARNING ECOSYSTEMS IN SCHOOLS UNDER THE LAT PHRAO DISTRICT OFFICE BANGKOK	16-30
03) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัคราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ THE STUDENT SUPPORT SYSTEM OF TEACHERS IN UTCHARALAI SCHOOL CLUSTER CAMPUS OF THE SECONDARY EDUCATIONAL NAKORNSAWAN	31-46
04) ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE EDUCATIONAL SUPERVISION OF SCHOOLS UNDER THE LOPBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	47-61
05) ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 THE RELATION SHIP FACTOR AFFECTING VISIONARY LEADERSHIP FOR BASIC SCHOOL ADMINISTRATORS LUMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	62-76

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
06) การรับรู้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Perception of Artificial Intelligence for Designing and Creating Research by Students Master of Education Program in Educational Administration Faculty of Liberal Arts Krirk University	77-88
07) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 Creative leadership of Administrators Affecting the Quality of Effective Students in Educational Institutions under the Nonthaburi Primary Educational Area 2	89-103

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
Management of Learning-Conducive Environments in Schools
under the Lat Phrao District Office, Bangkok

นงศันดา วรชิตินา¹, เสาวภาภรณ์ แผลมเพ็ชร²

Nongnat Worachina¹, Saowaphark Lampetch²

คณะศิลปศาสตร์, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก¹

คณะศิลปศาสตร์, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก²

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University¹

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University²

Received: December 01, 2025 Revised: December 11, 2025 Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงตารางของ เครจซีและมอร์แกน และสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบสัดส่วนประชากร (Proportion Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Independent Samples t-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้, การจัดการศึกษา, สำนักงานเขตลาดพร้าว, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This study aimed to 1) examine the level of learning environment management in schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok, and 2) compare learning environment management classified by educational qualification and work experience. The sample consisted of 156 teachers in schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok, which were selected by referring to the table of Krejcie and Morgan and using proportional sampling. The study instrument was a 5-point rating scale questionnaire on learning environment management with a reliability value of 0.92. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The findings revealed that: 1) the overall management of learning-conducive environments was at a high level. Considering each aspect, the academic environment had the highest mean, followed by the administrative environment and the physical environment, respectively. 2) a comparison of environment management by educational qualification showed no significant differences, both overall and by individual aspects. 3) a comparison by work experience also indicated no significant differences, both overall and by individual aspects.

Keywords: learning-conducive environment management, educational management, Lat Phrao District Office, Bangkok

บทนำ

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ดีมีบทบาทสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ แรงจูงใจ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การพัฒนาทักษะสังคม รวมถึงสุขภาวะทางกาย-ใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนิเวศวิทยา พัฒนาการมนุษย์ของ ทือธิบายว่าปัจจัยแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการในระยะยาว (Bronfenbrenner, 2005)

สภาพอาคารเรียนและปัจจัยแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย แสงสว่าง อุณหภูมิ และเสียงรบกวน เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับนานาชาติ เช่น OECD-PISA พบว่าสภาพแวดล้อมโรงเรียนมีผลต่อความเสมอภาคทางการศึกษาและโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความแตกต่างด้านทรัพยากรระหว่างเมืองและชนบท หรือระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก (Earthman, 2004)

หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (OECD, 2019; UNESCO, 2020)

ในบริบทของประเทศไทย นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ล้วนเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ทันสมัย และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน สอดคล้องกับนโยบาย “โรงเรียนปลอดภัย–โรงเรียนวิถีใหม่” ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมุ่งเน้นสุขอนามัย เทคโนโลยี และการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามโรงเรียนในเขตเมือง เช่น เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านพื้นที่ ความหนาแน่นของประชากร มลภาวะทางอากาศ (PM2.5) มลภาวะทางเสียง ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ–สังคมของผู้เรียน และต้นทุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น ส่งผลให้คุณภาพสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) และ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

โรงเรียนในเขตเมืองประสบปัญหาเฉพาะด้าน เช่น ความปลอดภัยบริเวณโดยรอบ การใช้พื้นที่ร่วมกับชุมชน และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขณะทำงานวิจัยของ (สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร, 2565) และการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเชิงระบบ ทั้งด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านวิชาการ มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการสอน ความพึงพอใจของครู และบรรยากาศการเรียนรู้โดยรวม (สุภาวดี, 2563)

คำถามการศึกษา

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แตกต่างกันหรือไม่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูผู้สอน และประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการศึกษา

1. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นแนวคิดสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ พฤติกรรม และพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม และวิชาการ ได้อธิบายว่าสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้นั้นมีไม่เพียงโครงสร้างอาคารหรือสถานที่เท่านั้น หากยังหมายรวมถึงบรรยากาศ ความสัมพันธ์ ความรู้สึกปลอดภัย และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครู เพื่อน และกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบเชิงระบบที่มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในหลายมิติ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Ecological Systems Theory (Lippman, 2010)

พฤติกรรมและพัฒนาการของมนุษย์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับระบบแวดล้อมหลายระดับ ตั้งแต่ระดับใกล้ตัวที่สุดหรือไม่ใครซิสเต็ม เช่น ห้องเรียน โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ไปจนถึงโครงสร้างระดับมหภาค เช่น นโยบายการศึกษา โดยโรงเรียนถือเป็นบริบทสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาทุกด้านของผู้เรียน แนวคิดด้านบรรยากาศโรงเรียน (School Climate) ยังขยายความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและสังคมภายในสถานศึกษา (Bronfenbrenner, 2005)

บรรยากาศโรงเรียนที่ดีประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความปลอดภัย ความสัมพันธ์เชิงบวก ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในโรงเรียน การสนับสนุนจากครู และบรรยากาศทางวิชาการที่ชัดเจน ปัจจัยเหล่านี้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน แนวคิดด้านการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ (Learning Space Design) ชี้ว่าพื้นที่เรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสงสว่างที่เหมาะสม อากาศถ่ายเทดี ระดับเสียงที่ไม่รบกวน การจัดที่นั่งหลากหลายรูปแบบ รวมถึงพื้นที่สีเขียว ช่วยเพิ่มสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ และความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน (Thapa และคณะ, 2013)

การทบทวนงานวิจัยด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีบทบาทสำคัญต่อความพร้อมในการเรียนของผู้เรียน (Barrett et al., 2019) และคุณภาพของห้องเรียน เช่น ความสว่าง ความสะอาด อุณหภูมิ และการจัดพื้นที่ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งงานสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและมีอากาศถ่ายเทดี จะช่วยเพิ่มสมาธิและความมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ (Maxwell, 2012)

งานวิจัยในประเทศไทย การบริหารงานที่มีระบบการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง การจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม และบรรยากาศการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ที่เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับด้านวิชาการ (สุวิมล ว่องวานิช, 2560) และ (จิราพร เครือแวงมน, 2562) และ

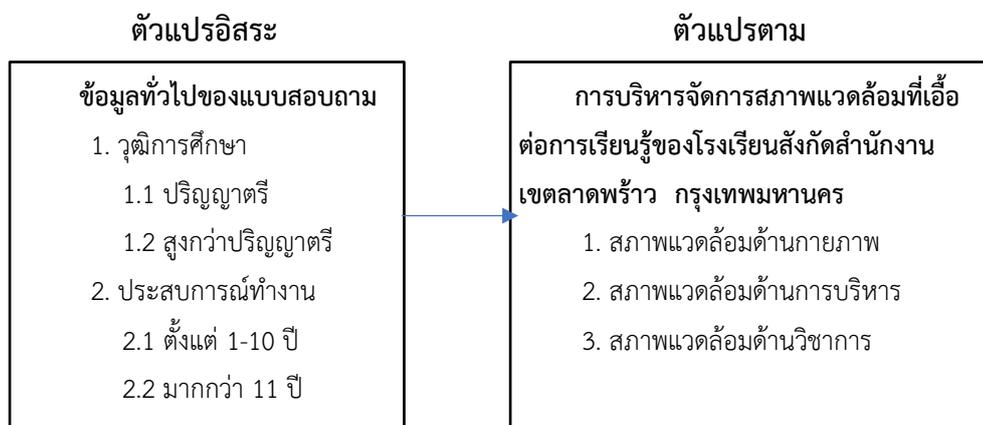
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีทางการศึกษา นวัตกรรมการสอน และกิจกรรม Active Learning ช่วยกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Fullan & Quinn, 2016)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อเทคโนโลยีประกอบ และมีบรรยากาศทางวิชาการที่ชัดเจน ช่วยส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 และแรงจูงใจของผู้เรียน แม้งานวิจัยในหลายมิติจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ แต่พบว่างานวิจัย “เฉพาะพื้นที่” ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ยังมีจำนวนจำกัด ทั้งที่พื้นที่ดังกล่าวมีบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นอย่างชัดเจน เช่น ความหนาแน่นของประชากรสูง การคมนาคมแออัด มลพิษเมือง และความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอนโดยตรง นอกจากนี้ งานวิจัยเดิมมุ่งเน้นการประเมินภาพรวมเชิงโครงสร้าง แต่ยังขาดการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูว่าแตกต่างกันหรือไม่ และมีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอย่างไร (อนุรัตน์ จันทะเกิด, 2565)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ (Research Gap) โดยการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผ่านการประเมินสามด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านวิชาการ จากมุมมองของครูผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์ตรงกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งยังนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งกำหนดให้สภาพแวดล้อมทั้งสามด้านเป็นตัวแปรตาม ส่วนวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูเป็นตัวแปรอิสระในการเปรียบเทียบความแตกต่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในเขตลาดพร้าว ช่วยสนับสนุนการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 262 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ซึ่งสำหรับประชากรจำนวนดังกล่าวควรมีขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 156 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) โดยพิจารณาสัดส่วนจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 : ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 21 ข้อคำถาม แบ่งเป็น 3 ด้าน 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และ 3) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

ลักษณะคำถามเป็นแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ก่อนนำเครื่องมือไปใช้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง เหมาะสมสำหรับใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยเพื่อส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล 2) ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 ชุด 3) กำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ และติดตามกรณีที่เป็นแบบสอบถามยังไม่ถูกส่งคืนตามกำหนด 4) รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ และคัดเลือกเฉพาะชุดที่สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ครบถ้วน 5) นำข้อมูลที่สมบูรณ์เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาแบ่งข้อมูลจากแบบสอบถามแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วิเคราะห์ด้วย ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) จากนั้นแปลผลตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยของลิเคิร์ต (Likert) ตามช่วงคะแนนที่กำหนดโดย บุญชม ศรีสะอาด (2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า IOC และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และสถิติเชิงอนุมานใช้ t-test for Independent Samples เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กำหนดระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลวิเคราะห์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ดังตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.02	0.56	มาก	3
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.07	0.49	มาก	2
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.13	0.52	มาก	1
รวม	4.07	0.45	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้	4.17	0.90	มาก	1
2. สถานศึกษาทาสีผนังห้องให้ ความรู้สึก สบาย เย็น สงบ	4.04	0.88	มาก	4
3. สถานศึกษามีการจัดระบบเครื่องเสียงภายในห้องเรียน เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน	3.83	0.89	มาก	7
4. สถานศึกษามีการจัดแสงสว่างในห้องเรียนอย่างเพียงพอ	4.08	0.99	มาก	3
5. สถานศึกษามีแหล่งวิทยบริการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.01	0.93	มาก	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
6. สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอ	4.14	0.91	มาก	2
7. สถานศึกษาจัดบริการห้องสุขาสะอาดเพียงพอต่อการใช้งาน เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	3.85	0.90	มาก	6
รวม	4.02	0.56	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.17) รองลงมาคือ สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอมีสภาพพร้อมใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.14) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดระบบเครื่องเสียงภายในห้องเรียน เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.83)

ตารางที่ 3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.87	มาก	2
2. สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีความรักความสามัคคี	4.19	0.79	มาก	1
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการ บริหารสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม	4.03	0.81	มาก	4
4. สถานศึกษามีจัดบุคลากร ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน	4.03	0.87	มาก	6
5. สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน	4.03	0.84	มาก	5
6. สถานศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชน ในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ	4.08	0.82	มาก	3
7. สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนในด้านการศึกษา	4.00	0.85	มาก	7
รวม	4.07	0.49	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, SD=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีความรักความสามัคคี ($\bar{X}$ = 4.19) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการฝึกอบรมพัฒนา บุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 4.14) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนในด้านการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.00)

ตารางที่ 4 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้	4.14	0.89	มาก	5
2. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.16	0.81	มาก	3
3. ครูและบุคลากรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมภายในห้องเรียนอย่างหลากหลาย	4.18	0.84	มาก	2
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางวิชาการ ให้นักเรียนได้แสดงออกเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ	4.20	0.89	มาก	1
5. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง	4.02	0.84	มาก	7
6. สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน	4.06	0.86	มาก	6
7. สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.15	0.88	มาก	4
รวม	4.13	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.13, SD=0.52$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางวิชาการ ให้นักเรียนได้แสดงออกเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}= 4.20, SD=0.89$) รองลงมาคือ ครูและบุคลากรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมภายในห้องเรียน ($\bar{X}= 4.18, SD=0.84$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง ($\bar{X}= 4.02, SD=0.84$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	วุฒิการศึกษา				t	p-value
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.04	0.56	3.99	0.58	0.518	0.605
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.03	0.48	4.14	0.50	1.307	0.193
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.12	0.49	4.14	0.58	0.171	0.865
รวม	4.06	0.43	4.09	0.48	0.329	0.742

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ประสบการณ์ทำงาน				t	p-value
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 11 ปี			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.00	0.58	4.04	0.55	0.412	0.681
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.05	0.50	4.09	0.49	0.543	0.588
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.11	0.52	4.15	0.53	0.376	0.708
รวม	4.06	0.45	4.09	0.45	0.506	0.613

จากตารางที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

บทสรุป

ผลการศึกษากาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.45$)

1.1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.56$)

1.2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.49$)

1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.52$)

2. การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารและครูในการสร้างบรรยากาศและ

สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Judith V. Boettcher, (2007). ที่ได้วิจัยเรื่อง Ten Core Principles for Designing Effective Learning Environments ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบและจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นระบบและมีความสอดคล้องกันทั้งด้านกายภาพ บรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทรัพยากร การสนับสนุนจากผู้สอน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจ การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ว่าสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลต้องประกอบด้วยมิติทางกายภาพ สังคม และปัญหาที่เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศที่พบว่าการบริหารสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

1.1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัดดูแลความปลอดภัย การจัดห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ และแสงสว่างที่เหมาะสม แสดงถึงการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัยของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ระบบเครื่องเสียงที่มีคะแนนต่ำสุดเป็นจุดที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกิตติธาดา เมฆแสงสี, (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1" ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกายภาพ รองลงมา คือ ด้านสังคม และด้านจิตภาพ และ 2) แนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน ประกอบด้วย รายการปฏิบัติจำนวน 22 รายการ จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ประกอบด้วย 8 รายการ เช่น จัดสภาพห้องเรียนภาษาอังกฤษให้เป็นห้องเรียนแบบปิด เพื่อลดเสียงรบกวนจากภายนอก ด้านสังคม ประกอบด้วย 6 รายการ เช่น ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้ใช้จิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และ ด้านจิตภาพ ประกอบด้วย 8 รายการ เช่น ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนโดยจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษทุกปีที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัด ครูมีการส่งเสริมความรัก ความสามัคคี การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง สะท้อนรูปแบบการบริหารที่เปิดกว้างและเน้นการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ประเด็นการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนยังเป็นพื้นที่ที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มบทบาทของโรงเรียนในฐานะศูนย์กลางการเรียนรู้ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์วิรัช ใจสุข, (2560) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัยลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัยลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่

ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น “สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร” ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันรับรู้หรือมองภาพรวมของสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน แต่มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นด้านการบริหาร และ 3) ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น “สภาพแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของนักเรียน” ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนมาก-น้อยแตกต่างกันอาจมีมุมมองหรือความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนต่างกันที่ชี้ว่าความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีผลต่อคุณภาพสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ

1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านการวิชาการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัด โรงเรียนเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างชัดเจน การเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้สอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการศึกษาเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม แหล่งเรียนรู้สำหรับการสืบค้นข้อมูลยังเป็นประเด็นที่ควรพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิบาล สุวรรณโคตร, (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ลำดับดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า มิติด้านวิชาการยังคงเป็นหัวใจสำคัญที่สถานศึกษาให้ความสำคัญสูงสุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพบว่าสภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในสามมิติ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และระดับชั้นที่สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในเครือข่ายดังกล่าวมีมาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งเครือข่าย จึงทำให้ครูที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ไปในทิศทาง

2. การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูทุกคนทำงานภายใต้ต้นนโยบายการศึกษาเดียวกัน มาตรฐานวิชาชีพเดียวกัน และอยู่ในระบบบริหารจัดการที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเดชา อมรเมธี, (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เป็นอันดับแรก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของครูและผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า แม้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจะมีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน แต่ต่างมีมุมมองต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน ผลลัพธ์นี้จึง ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ที่รายงานว่าระดับวุฒิการศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมเชิงระบบของโรงเรียน เช่น นโยบาย วัฒนธรรมองค์กร และวิธีการบริหาร มีอิทธิพลต่อการรับรู้มากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระยะเวลาการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิบาล สุวรรณโคตร, (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษา

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบโสตทัศนูปกรณ์ภายในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ควรส่งเสริมบทบาทโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน พัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเป็นระบบ
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ควรพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดสมัยใหม่หรือห้องสมุดดิจิทัล เพิ่มสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ หรือแรงจูงใจในการทำงานของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรศึกษาบทบาทของสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาในเขตพื้นที่ระดับประถมศึกษาหรือพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบผลในบริบทต่างกัน

3. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมด้านการบริหารของผู้บริหารในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนารอบการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร” ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และ 3) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพที่แสดงในภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). รายงานนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติญาติ เมฆแสงสี. (2559). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีอยุธยา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิราพร เครือแวงมน. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์วิริย์ ใจสุข. (2560). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ลพบุรี [รายงานการวิจัย]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การแปลผลคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระมหาเดชา อมรมณี. (2556). การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). รายงานสถานการณ์การจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานสถานการณ์การศึกษาไทย. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาวดี ทองสำฤทธิ์. (2561). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา [รายงานการวิจัย]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุวิมล ว่องวานิช, ชนาธิป สุตตะบุตร, & กรรณิการ์ รัตนรุ่งเรืองชัย. (2560). การวิจัยทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิบาล สุวรรณโคตร. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อนุรัตน์ จันทะเกิด. (2565). อนุรัตน์ จันทะเกิด. (2565). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน เมืองฉะเชิงเทรา 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก). คณะศิลปศาสตร์.
- Astin, A. W. (1993). *Assessment for excellence: The philosophy and practice of assessment and evaluation in higher education*. Oryx Press.
- Boettcher, J. V. (2007). *Ten core principles for designing effective learning environments*. Innovate: Journal of Online Education, 3(3).
- Bronfenbrenner, U. (2005). *The bioecological theory of human development*. Sage.
- Krejcie, R., & Morgan, D. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30, 607–610.
- Lippman, P. (2010). *Evidence-based design of elementary and secondary schools*. Wiley.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.
- Maxwell, L. (2012). *School building condition, social climate, and student achievement*. Journal of Educational Administration, 48(2), 199–215.
- OECD. (2019). *OECD learning compass 2030*. OECD Publishing.
- UNESCO. (2020). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. UNESCO.

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว
กรุงเทพมหานคร
ADMINISTRATION OF LEARNING ECOSYSTEMS IN SCHOOLS UNDER
THE LAT PHRAO DISTRICT OFFICE BANGKOK

ศินีนาฏ สุขสำราญ¹, เสาวภาภย์ แผลมเพชร²

Sineenat sooksamran¹, Saowaphark Lampetch²

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก¹, ไทย

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก², ไทย

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University¹, Thailand

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University², Thailand

Received: December 01, 2025 Revised: December 11, 2025 Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิทยฐานะและประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูจำนวน 156 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่ายตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น และด้านความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชนซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิทยฐานะและประสบการณ์ทำงานของครูพบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี การสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่น และการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้ระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนเขตลาดพร้าวมีความสมบูรณ์และยั่งยืนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบนิเวศการเรียนรู้, สำนักงานเขตลาดพร้าว, สำนักงานเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานคร

Abstract

This study aimed to 1) examine the management of the learning ecosystem in schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok, and 2) compare the management of the learning ecosystem classified by the teachers' professional qualifications and work experience. The sample consisted of 156 teachers, obtained through simple random sampling according to the Krejcie-Morgan table. The instrument used was a 5-level Likert scale questionnaire on four aspects of learning ecosystem management: learning environment, flexible curriculum and activities, use of educational technology, and collaboration with networks and the community, with a reliability coefficient of 0.96. Data analysis was performed using mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that the overall administration of learning ecosystems in schools was at a high level. Considering each dimension, the learning environment had the highest mean score, followed by educational technology utilization, flexible curriculum and activities, and collaboration with networks and communities, which had the lowest mean score. Furthermore, the comparison of learning ecosystem administration across teachers' academic standing and work experience showed no significant differences, both overall and across individual dimensions. The results highlight the need to strengthen technology integration, develop flexible curricula, and foster collaboration with communities to enhance the completeness and sustainability of learning ecosystems in schools under the Lat Phrao District Office.

Keywords: administration, learning ecosystem, Lat Phrao District Office, Lat Phrao District Office, Bangkok

บทนำ

การศึกษายุคดิจิทัลเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทำให้ระบบการศึกษาไม่อาจมุ่งเน้นเพียงความรู้เชิงวิชาการ แต่ต้องพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะ โรงเรียนจึงต้องปรับบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เชื่อมโยงสภาพแวดล้อมจริงและออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงประสบการณ์ที่หลากหลายและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพดิจิทัล (OECD, 2018; UNESCO, 2021; WEF, 2020)

แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ได้รับการยอมรับว่าเป็นกรอบสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษาในยุคใหม่ โดยมุ่งบูรณาการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เทคโนโลยี เครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Holgado & García-Peñalvo, 2017; OECD, 2021) ซึ่งยุทธศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายชุมชนเป็นหัวใจของการยกระดับคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

งานวิจัยในหลายพื้นที่ของประเทศไทยพบว่า โรงเรียนที่มีระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ดีสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเหมาะสม และความร่วมมือจากชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ อย่างเฉพาะเจาะจงในบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองที่มีความซับซ้อนและมีลักษณะเฉพาะด้านบริหารจัดการ นอกจากนี้ ยังไม่มีการเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามวิถีสถาณะและประสบการณ์ของครู แม้ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (ศศิพันธ์ เศรษฐวัฒน์บดี, 2565; คำนิง รุ่งเรือง, 2565)

ดังนั้น การศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตลาดพร้าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งเพื่อทำความเข้าใจสภาพการบริหารจริง เสนอแนวทางพัฒนา และสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่เมือง ผลการศึกษาคาดว่าจะช่วยให้ผู้บริหาร ครู หน่วยงานด้านการศึกษา และชุมชน สามารถนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 และเสริมความสามารถของโรงเรียนในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน

คำถามการศึกษา

1. การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิถีสถาณะประสบการณ์ทำงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิถีสถาณะและประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการศึกษา

ครูที่มีวิถีสถาณะและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบริบทของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี สังคม และความหลากหลายของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น แนวคิดการบริหารถูกนิยามว่าเป็นกระบวนการวางแผน จัดองค์การ สั่งการ และควบคุมทรัพยากรเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (Fayol, 1949; Robbins & Coulter, 2018) ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการประสานงานและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดผลต่อคุณภาพการเรียนรู้โดยตรง ขณะเดียวกัน แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ได้เสนอกรอบคิดองค์รวมที่เชื่อมโยงผู้เรียน ผู้สอน สื่อ เทคโนโลยี และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมต่อยุคดิจิทัล (Holgado & García-Peñalvo, 2017; OECD, 2021)

งานวิจัยในประเทศสนับสนุนความสำคัญขององค์ประกอบระบบนิเวศการเรียนรู้ต่อคุณภาพผู้เรียน โดยพบว่า นโยบายที่ชัดเจน หลักสูตรและเนื้อหาที่สอดคล้องบริบท ทรัพยากรที่เพียงพอ และความร่วมมือจากชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างบูรณาการ (รัชฎาภรณ์ ชำมยอง, 2567; สุภารัตน์ วัฒนธรรม, 2567) นอกจากนี้ งานวิจัยของนิสสรณ์ กัณทษา (2567) และโสภณา สุตสมบูรณ์ (2567) ยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร

งานวิจัยต่างประเทศยืนยันประเด็นเดียวกัน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลซึ่งต้องอาศัยระบบนิเวศที่มีความยืดหยุ่นสูงและสามารถประสานองค์ประกอบเชิงเทคโนโลยีกับบริบทการเรียนรู้จริง Gutl และ Chang (2014) และ Sarnok et al. (2019) ระบุว่าระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องบูรณาการเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และชุมชนอย่างเป็นระบบ ขณะที่ Redmond และ Macfadyen (2020) รวมถึง Dimartino (2018) เน้นบทบาทผู้นำ นโยบายเชิงระบบ และเครือข่ายความร่วมมือว่าเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

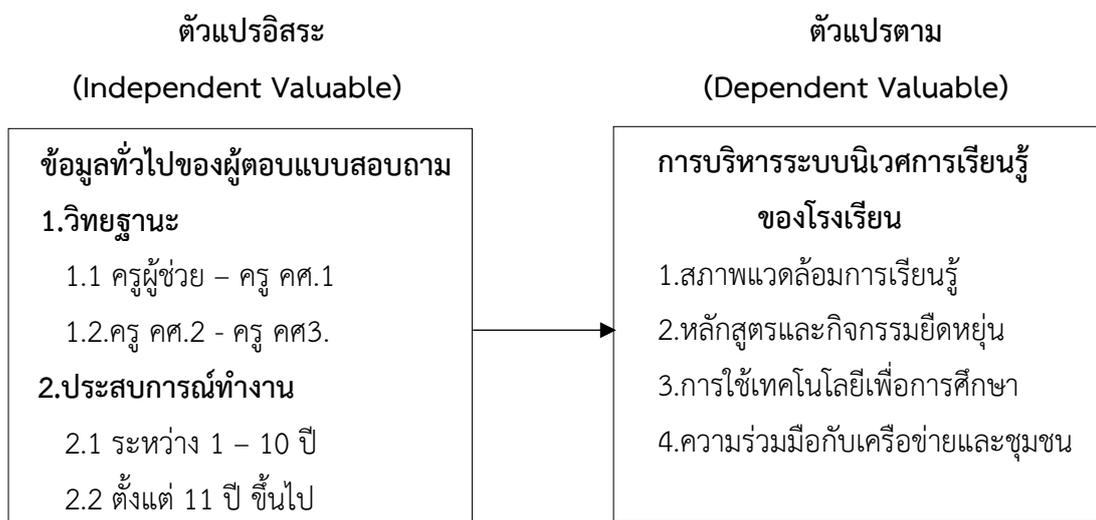
จากการสังเคราะห์แนวคิดและหลักฐานเชิงประจักษ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องอาศัย (1) การบูรณาการองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม หลักสูตร เทคโนโลยี และเครือข่ายชุมชนอย่างเป็นระบบ (2) บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ (3) การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีคุณภาพไม่เพียงช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำ แต่ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่

ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าวิจัยมุ่งศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน เพื่อทำความเข้าใจ

รูปแบบการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทจริงของโรงเรียนในยุคปัจจุบัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยองค์ประกอบของการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกออกเป็นจำนวน 4 ด้าน คือ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) หลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 4) ความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน นำเสนอภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 262 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 คน

กำหนดตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียนจำนวน 6 แห่ง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสมของประชากรในพื้นที่ศึกษา

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (แบบ Checklist) ได้แก่ วิทยฐานะและประสบการณ์ทำงาน

2. แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน คือ (1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (2) หลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น (3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (4) ความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน โดยใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1967) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67–1.00 หลังปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จึงนำแบบสอบถามทดลองใช้กับครู 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.96 แสดงความเหมาะสมในระดับสูงสำหรับใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตจากต้นสังกัดและส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อกระจายสู่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 ฉบับ โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ พร้อมติดตามภายใน 1–3 สัปดาห์ ผลการเก็บข้อมูลได้รับแบบสอบถามคืนครบ 156 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์และเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และร้อยละ ส่วนระดับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิทยฐานะและประสบการณ์ทำงานใช้สถิติ t-test for Independent Samples โดยตรวจสอบสมมติฐานเบื้องต้นด้านการกระจายตัว (Normality) และความแปรปรวนเท่ากัน (Homogeneity of Variance) ก่อนการทดสอบ

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent Samples t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานครด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ดังตารางที่ 2 – 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.22	0.32	มาก	1
2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น	3.93	0.32	มาก	3
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.03	0.32	มาก	2
4. ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน	3.85	0.29	มาก	4
รวม	4.01	0.28	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.22$) รองลงมา คือด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.03$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน ($\bar{X}=3.85$)

ตารางที่ 2 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. โรงเรียนมีอาคาร สื่อ เทคโนโลยี อุปกรณ์ และภูมิทัศน์ ที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้	4.25	0.50	มาก	3
2. โรงเรียนมีบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม	4.32	0.50	มาก	2
3. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ และวัฒนธรรมที่ดีภายในโรงเรียน	4.35	0.53	มาก	1
4. โรงเรียนมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข กระตือรือร้น และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.14	0.50	มาก	4
5. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข เคารพความแตกต่าง และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน	4.06	0.51	มาก	5
รวม	4.22	0.32	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นต่อด้านการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.35$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เคารพความแตกต่าง และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ($\bar{X}=4.06$)

ตารางที่ 3 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับ ความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน	4.16	0.49	มาก	1
2. หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนเลือกเรียน และเข้าร่วมได้อย่างหลากหลาย	3.85	0.54	มาก	4
3. หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน รองรับความ แตกต่างด้านความสามารถ ความถนัด	3.92	0.48	มาก	2
4. หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน มีความยืดหยุ่น ด้านเวลาและสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้	3.84	0.54	มาก	5
5. หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน มีความยืดหยุ่น ด้านวิธีการเรียนรู้ เพื่อรองรับความแตกต่าง	3.88	0.52	มาก	3
รวม	3.93	0.32	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{X}=4.16$) รองลงมาคือ หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน รองรับความแตกต่างด้านความสามารถ ความถนัด ($\bar{X}=3.92$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียน มีความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.84$)

ตารางที่ 4 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. โรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ	4.03	0.54	มาก	3
2. โรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่าง ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียน	3.91	0.49	มาก	5
3. โรงเรียนประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของผู้เรียน และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชุมชน	4.14	0.53	มาก	1
4. โรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึง แหล่ง ความรู้ที่หลากหลายอย่างเท่าเทียม	3.94	0.51	มาก	4
5. โรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคดิจิทัล	4.12	0.51	มาก	2
รวม	4.03	0.32	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชุมชน ($\bar{X}=4.14$) รองลงมาคือ โรงเรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคดิจิทัล ($\bar{X}=4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X}=3.91$)

ตารางที่ 5 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. โรงเรียนทำงานร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น ชุมชนภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา	3.62	0.54	มาก	4
2. โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้จริง	3.73	0.50	มาก	2
3. โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม และทักษะชีวิตของผู้เรียน	3.76	0.54	มาก	1
4. โรงเรียนทำงานร่วมกับเครือข่ายภายนอก เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	3.69	0.51	มาก	3
5. โรงเรียนร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ชีวิตจริง	3.57	0.50	มาก	5
รวม	3.85	0.29	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดคือ โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม และทักษะชีวิตของผู้เรียน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.76$) รองลงมาคือ โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้จริงอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.73$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ชีวิตจริง ($\bar{X}=3.57$)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน

การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะ และประสพการณ์การทำงาน ด้วย t-test ดังตารางที่ 7 ถึง ตารางที่ 8

ตารางที่ 6 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน จำแนกตามวิทยฐานะ

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้	วิทยฐานะ				t	p-value
	ครูผู้ช่วย-ครู คศ.1		ครู คศ.2-ครู คศ.3			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.23	0.32	4.20	0.33	0.533	0.595
2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น	3.92	0.31	3.94	0.33	0.291	0.772
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.05	0.28	4.00	0.36	0.988	0.325
4. ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน	3.87	0.28	3.83	0.32	0.821	0.413
รวม	4.02	0.26	4.00	0.30	0.565	0.573

*p<.05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน

การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้	ประสพการณ์การทำงาน				t	p-value
	1 – 10 ปี		11 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	SD	M	SD		
1. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.22	0.34	4.21	0.19	0.166	0.868
2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น	3.92	0.33	3.99	0.24	0.922	0.358
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.03	0.33	4.05	0.23	0.391	0.696
4. ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน	3.85	0.31	3.88	0.20	0.581	0.562
รวม	4.01	0.30	4.04	0.16	0.475	0.635

*p<.05

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

บทสรุป

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้โดยรวมและรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา พบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าวโดยรวมอยู่ในระดับ มาก โดยทั้ง 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้าน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมีคะแนนสูงสุด แสดงถึงความพร้อมด้านพื้นที่การเรียนรู้ การใช้สื่อดิจิทัล และการสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ได้หลากหลายและทันสมัย ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น และด้านความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีการจัดการหลักสูตรที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีการประสานความร่วมมือกับองค์กร ภาครีเครือข่าย และชุมชนในระดับที่ดี ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความหมาย

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามวิทยฐานะ

ผลการวิเคราะห์ Independent Samples t-test พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน (ครูผู้ช่วย-คศ.1 และ คศ.2-คศ.3) มีการประเมินการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูในทุกระดับตำแหน่งวิชาชีพมีมุมมองต่อการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่มีมาตรฐานร่วมกันภายในสถานศึกษา

3. การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามประสบการณ์ทำงาน

ผลการทดสอบ Independent Samples t-test พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน (1-10 ปี และมากกว่า 11 ปี) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการประเมินการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านระบบนิเวศการเรียนรู้มีรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนจนสามารถทำให้ครูทุกกลุ่มมีทัศนคติที่ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะประสบการณ์การทำงานจะมากน้อยเพียงใด

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น และด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีปัจจัยภายในที่โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้โดยตรง จึงมีความคล่องตัวในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ด้านความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชนเป็นปัจจัยภายนอกที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะในบริบทชุมชนเมือง ส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชฎาภรณ์ ชำมยอง (2567) ที่ชี้ว่า การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งด้านนโยบาย กระบวนการ และการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

1.1 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และวัฒนธรรมที่ดีในโรงเรียน รองลงมาคือ บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ และความพร้อมด้านอาคาร สื่อ และเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยเชิงประจักษ์ที่สามารถ

ประเมินและบริหารจัดการได้โดยตรง จึงได้รับการประเมินในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ Holgado และ García-Peñalvo (2017) และผลการศึกษาของ คำนิง รุ่งเรือง (2565) ที่ชี้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เป็นฐานสำคัญของระบบนิเวศการเรียนรู้และเป็นจุดแข็งของสถานศึกษา

1.2 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกรายข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักสูตรและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน รองลงมาคือ การรองรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความยืดหยุ่นด้านวิธีการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการสะท้อนว่า โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมได้ดีในเชิงเนื้อหา และรูปแบบ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างเวลาเรียนและทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภารัตน์ วัฒนธรรม (2567) ที่ชี้ว่า ระบบนิเวศการเรียนรู้แม้อยู่ในระดับมาก แต่ยังคงต้องเร่งพัฒนา ด้านความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนรู้และการบูรณาการเทคโนโลยีให้ตอบสนองผู้เรียนในยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

1.3 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชุมชน รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการสะท้อนว่า โรงเรียนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการใช้เทคโนโลยีในภาพรวม แต่ยังคงต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงลึกในลักษณะยืดหยุ่นและรายบุคคลเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ OECD (2021), Holgado และ García-Peñalvo (2017) และผลการศึกษาของ ธงชัย มั่นคง (2563) ที่ชี้ว่า เทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

1.4 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาทักษะทางวิชาการ สังคม และทักษะชีวิตของผู้เรียน รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเชื่อมโยงความร่วมมือกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูสะท้อนข้อจำกัดของบริบทชุมชนเมืองที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบและความสัมพันธ์ไม่แน่นแฟ้น ส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือสู่การเรียนรู้เชิงความหมายยังทำได้ไม่เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศินันท์ เศรษฐวิวัฒน์บดี (2565) และแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 ที่เน้นการศึกษาที่มีคุณภาพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเป็นระบบ

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามวิทยฐานะ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะของครู ทั้งครูผู้ช่วย—ครู คศ.1 และครู คศ.2–คศ.3 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าครูทุกวิทยฐานะปฏิบัติงานภายใต้นโยบาย ระบบบริหารจัดการ และการสนับสนุนทรัพยากรในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้มีการรับรู้ต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกันทุกด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษานิสสรณ์ กัญหา (2567) ได้ศึกษาว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารและการสนับสนุนเชิงระบบมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของระบบนิเวศการเรียนรู้มากกว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม และการขับเคลื่อนเชิงระบบจาก

ผู้บริหารทุกระดับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานของระบบนิเวศการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพอย่าง เป็นรูปธรรม

3. การเปรียบเทียบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผลการศึกษา พบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามประสบการณ์ทำงานของครู (1-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป) โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ครูทุกกลุ่มปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้าง นโยบาย และการสนับสนุนทรัพยากรในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้มีการ รับรู้ต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โสภนา สุดสมบูรณ์ (2567) ได้ศึกษาว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรและระบบการบริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของระบบนิเวศการเรียนรู้ มากกว่าระยะเวลาการทำงานของครู ผลการศึกษาพบว่า การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การบริหารจัดการ ที่เป็นระบบ และการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดความแตกต่างด้าน ประสบการณ์ และส่งเสริมให้การดำเนินงานของระบบนิเวศการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข เคารพความแตกต่าง และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศทางสังคมที่เกื้อกูล และเคารพซึ่งกันและกัน

2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น ผู้บริหารควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การจัดตารางเรียนแบบปรับเปลี่ยนได้ การใช้พื้นที่หลากหลายเป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องเรียนกลางแจ้ง ห้องสมุด โรงอาหาร หรือพื้นที่ชุมชน รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

3. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถ เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย

4. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกอย่างเป็น ระบบ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานประกอบการ มหาวิทยาลัย และภูมิปัญญาชุมชน เพื่อจัด กิจกรรมและโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้เรียนในยุคดิจิทัล

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพต่อการจัดการ เรียนรู้ของนักเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ควรศึกษาแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา หรือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตอื่น

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง “การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร” ทำให้ทราบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากถึง 4 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) หลักสูตรและกิจกรรมยืดหยุ่น 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 4) ความร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน ผลการประเมินดังกล่าวได้ถูกสังเคราะห์เป็นแผนภาพแสดงองค์ประกอบและความสัมพันธ์เชิงระบบของการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในยุคดิจิทัล. กระทรวงศึกษาธิการ.
- คำนึ่ง รุ่งเรือง. (2565). การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านไสไทย จังหวัดกระบี่. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.
- ธงชัย มั่นคง. (2563). วิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสถาบันการเรียนรู้ของคนทุกวัยให้เป็นกลไกสนับสนุนความเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้จังหวัด. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- นิสสรณ์ กัณฑษา. (2567). แนวทางการนิเทศการศึกษาโดยใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *Journal of Roi Kaensam Academy*, 9(9), 1031–1047.
- รัชฎาภรณ์ ชำมยอง. (2567). แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้สู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี. (2565). การศึกษาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 17(2), 95–112.
- สุภารัตน์ วัฒนธรรม. (2567). ภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภณา สุตสมบูรณ์. (2567). แนวทางการเสริมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

- Dimartino, J. (2018). *School leadership creating learning ecosystems through community partnership*. Education Reimagined. <https://education-reimagined.org/school-leadership-creating-learning-ecosystems>
- Fayol, H. (1949). *General and industrial management*. Pitman.
- Gütl, C., & Chang, V. (2014). Ecosystem-based theoretical models for learning in environments of the 21st century. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 9(2), 4–15.
- Holgado, A., & García-Peñalvo, F. J. (2017). Learning ecosystems: A model for developing digital spaces for learning. In J. M. Doderó, M. S. Ibarra Sáiz, & Á. F. Pascual Miguel (Eds.), *Proceedings of the 5th International Conference on Technological Ecosystems for Enhancing Multiculturality* (pp. 1–7). Springer.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.
- OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- OECD. (2021). *OECD education report*. OECD Publishing.
- Redmond, P., & Macfadyen, L. (2020). *Organizational learning ecosystems: A framework for workforce development*. Elsevier.
- Robbins, SP, & Coulter, M. (2018). *Management* (14th ed.). London: Pearson. has been cited by the following article

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขต อจธราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

THE STUDENT SUPPORT SYSTEM OF TEACHERS IN UTCHARALAI SCHOOL CLUSTER CAMPUS OF THE SECONDARY EDUCATIONAL NAKORNSAWAN

เกรียงศักดิ์ ฤทธิคง¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², วิจิตรา เจริญพงษ์³

Kriangsak Ritkhong¹, Pimparit Tiangpak², Wijitra Charoenpong³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยชินวัตร³

, Graduate School, Chao Phraya University¹

Educational Administration Program, Krirk University²

International Program, Shinawatra University³

Received: July 5, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอจธราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอจธราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 207 คน ในปีการศึกษา 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test , ค่า F-test และสถิติการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้าน

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: pimparit.t1107@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(3), 31-46

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) examine the student support systems used by teachers in primary schools within the Atcharalai School Cluster, under the Nakhon Sawan Secondary Educational Service Area Office, and 2) compare the student support systems of teachers in these primary schools, categorized by gender, educational level, work experience, and school size. The sample consisted of 207 teachers in the 2016 academic year. Data was collected using a 5-level Likert scale questionnaire. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffé' pairwise comparison test.

The research findings revealed that 1) the overall student support system was operating at a very good level. When considering each aspect, it was found that the aspects of knowing students individually, student screening, problem prevention and resolution, and student development and promotion were all operating at a very good level. However, the aspect of student referral was found to be operating at a high level. 2) A comparison showed that the student support system, when categorized by work experience, differed significantly at the .05 statistical level, and when categorized by school size, differed significantly at the .01 statistical level. However, in the aspects of student development and promotion and student referral, when categorized by gender and educational level, no significant differences were found.

Keywords: Student support system, Primary education institutions, Secondary Education Service Area Office

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นระบบที่เหมาะสมกับการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ ประกอบสำคัญคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการและจัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความประพฤติ การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดูแลและเอาใจใส่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาด้วยการให้คำปรึกษาและการจัดกิจกรรมพัฒนา การส่ง

ต่อนักเรียนเป็นการดำเนินการกรณีที่ปัญหานักเรียนมีความยุ่งยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนว คิดหลักในการดำเนินงานคือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือดูแลทั้งด้านการป้องกัน การแก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็นของความสำเร็จของงาน ต้องอาศัย การมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและเพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ (เขาวลิต จินดารัตน์, 2551)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากการได้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปกครองและเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จึงได้สำรวจสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนกิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ชัดเจน ส่งผลทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ในบางขั้นตอน ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (อัญฉรัลย์, 2558)

คำถามการวิจัย

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เป็นอย่างไร
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน
2. ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน
3. ประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสิ่งยั่วยุในทางที่ไม่เหมาะสม สำหรับการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ ดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน(กรมสุขภาพจิต, 2544)

กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองเป็นสำคัญ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีความสุขกับการเรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กัญญา แสงเจริญโรจน์, 2553)

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยความหลากหลายของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกันไป ผ่านการหล่อหลอมที่มีหลายลักษณะทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่เป็นจริงของตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูที่ปรึกษา ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังต่อไปนี้ 1). ด้านความสามารถ แยกเป็น 1.1) ด้านการเรียน 1.2) ด้านความสามารถอื่น ๆ 2). ด้านสุขภาพ แยกเป็น 2.1) ด้านร่างกาย 2.2) ด้านจิตใจ 3). ด้านพฤติกรรม 4). ด้านครอบครัว แยกเป็น 4.1) ด้านเศรษฐกิจ 4.2) ด้านการคุ้มครองนักเรียน 4.3) ด้านการเลี้ยงดู 5). ด้านสังคม และ 6). ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้

วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการหาวิธีการที่จะช่วยนักเรียนได้เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ 1). กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ แล้วตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเรียนอยู่ในกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมพัฒนา 2). กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไข 3). กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรอง ของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขตามกรณี (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การป้องกันและแก้ปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่จะเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหาก็กับนักเรียนนั้นมีหลายวิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้อตระหนักในการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ดังนี้ การรักษาความลับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 1). การรักษาความลับ 1.1) เรื่องราวข้อมูลนักเรียนที่ต้องป้องกันและให้ความช่วยเหลือไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการจะช่วยให้มีการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกิดประโยชน์นักเรียน 1.2) บันทึกข้อมูลการป้องกันการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ 1.3) การรายงานการป้องกันการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 2). การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2.1) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของการป้องกันและแก้ปัญหาให้ครบถ้วนเหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะการป้องกันและแก้ไขปัญหามีได้เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน 2.2) การป้องกันและแก้ปัญหามีหลายวิธีการที่ต้องป้องกันและแก้ไขปัญหให้ตรงกับสาเหตุ สาเหตุใดที่เหมือนกันควรจะป้องกันและแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับนักเรียน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนควรจะให้คำแนะนำปรึกษาให้ถูกต้องและตรงกับสาเหตุ ควรมีกระบวนการหรือทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผักผ่อน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

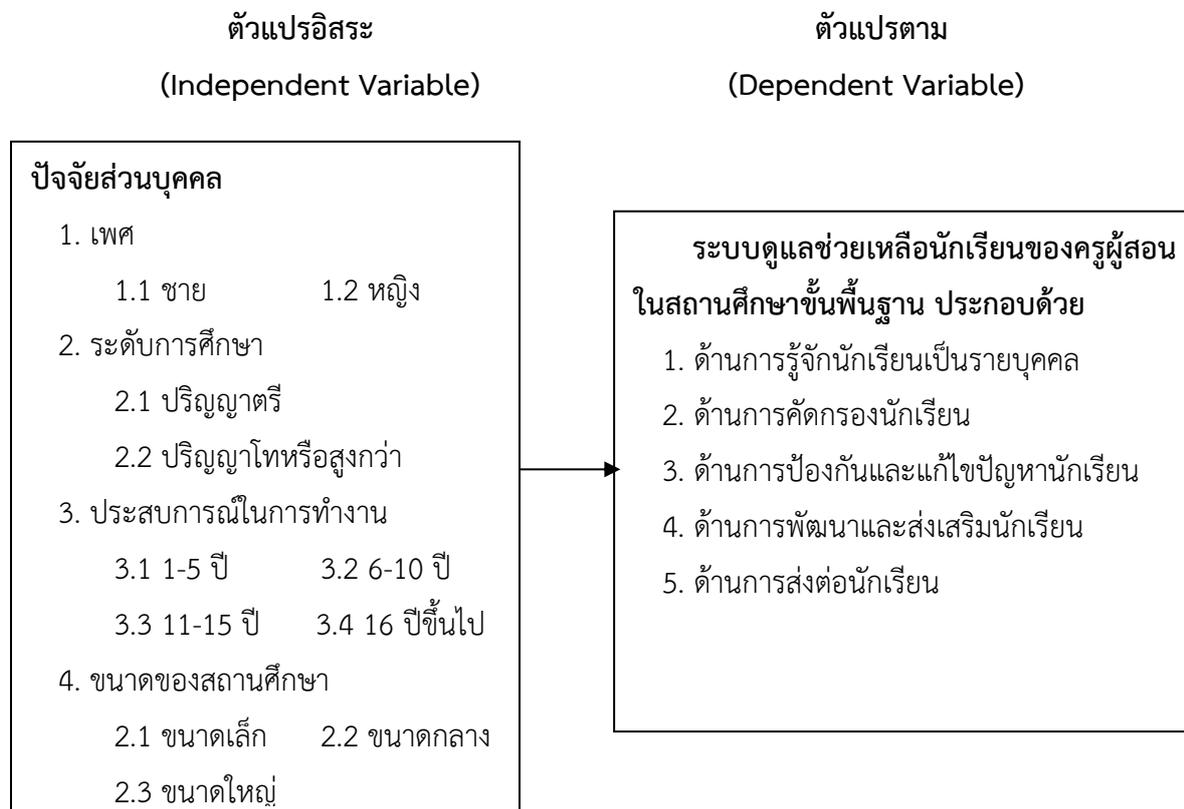
การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ 1). การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2).การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน3). การเยี่ยมบ้าน 4). การตัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับสถานศึกษา ต้องมีการ 1) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบการดำเนินงาน โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การจัดทำแผ่นพับ การจัดทำจดหมายข่าว ฯลฯ 2) มอบหมายให้ครูที่ปรึกษา กำหนดแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ชัดเจน3) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ระยะทาง สมาชิกในครอบครัวว่านักเรียนอยู่กับใคร อยู่อย่างไร หากไปแล้วจะพบใครบ้าง4) วิเคราะห์ว่าใครคือคนที่ต้องการพบ เช่น พ่อแม่ หรือลุง ป้า น้า อาของนักเรียน 5) เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และประเด็นในการสนทนา6) นัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้มีความพร้อมทั้งสองฝ่าย หรือในกรณีที่ต้องการข้อมูลจำเป็นเร่งด่วนจะไม่นัดหมายก็ได้ หากต้องการข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่มีการจัดฉาก ผู้เยี่ยมบ้านอาจไม่นัดหมายล่วงหน้า.7 ไปตามนัด กรณีที่ไปไม่ได้ต้องแจ้งล่วงหน้า เพราะผู้ปกครองนักเรียนบางคนอาจต้องหยุดงานเพื่อรอพบครู ไม่ควรเลื่อนนัดถ้าไม่จำเป็นและ.8) หากไปตามนัดแล้วไม่พบใคร ให้ถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อทราบข้อมูลที่จะมาในครั้งต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล 1). สังเกตสภาพที่อยู่อาศัย และพฤติกรรมของนักเรียน และบุคคลในบ้านนักเรียน2). พูดคุยสนทนากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนข้อมูลที่ได้จะรวบรวมไว้หลายระดับ เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนดังนี้ 2.1) ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งด้านความสามารถทางการเรียน ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านความประพฤติ ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ ด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัย 2.2) ระดับโรงเรียน ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2.3) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศในระดับเขตพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในการพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.4) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศระดับประเทศ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณ (กรมสุขภาพจิต, 2551)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญมราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยอาศัยแนวคิดของ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญมราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ได้แก่ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม โรงเรียนพนมรอกวิทยา โรงเรียนหนองบัว โรงเรียนวังบ่อวิทยา โรงเรียนไพศาลพิทยา โรงเรียนตะคร้อพิทยา และโรงเรียนวังข่อยพิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 207 คน ได้มาโดยวิธีการเปิดตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก (บุญชม ศรีสะอาด 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา โดยครอบคลุมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (อ้างใน บุญชม

ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535) ซึ่งมี 5 ระดับพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษา ที่ใช้ ข้อความครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้วยค่าดัชนีวัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1). ขอนหนังสือจากคณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้แก่ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม โรงเรียนพนมรอกวิทยา โรงเรียนหนองบัว โรงเรียนวังบ่อวิทยา โรงเรียนไพศาลพิทยา โรงเรียนตะคร้อพิทยา และโรงเรียนวังข่อยพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามครูที่ปรึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 ฉบับและเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คัดเลือกและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 207 ชุด
2. นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและสถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ การหาค่า IOC และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)
3. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้สถิติการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe test)

บทสรุป

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.70	0.19	มากที่สุด	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.60	0.24	มากที่สุด	3
3. ด้านส่งเสริมและพัฒนาการเรียน	4.68	0.50	มากที่สุด	2
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.57	0.29	มากที่สุด	4
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.41	0.32	มาก	5
รวม	4.59	0.31	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอจจรัลลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) รองลงมา คือด้านส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.70)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.71	0.19	4.69	0.19	0.75	0.46
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.59	0.23	4.61	0.26	-0.37	0.72
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.73	0.68	4.64	0.24	1.19	0.24
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.55	0.30	4.59	0.29	-0.86	0.39
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.38	0.31	4.43	0.32	-0.94	0.35
รวม	4.59	0.34	4.59	0.26	-0.23	0.43

*p<.05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศพบว่า โดยรวมและรายด้านคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการศึกษา				t	p-value
	ระดับปริญญาตรี		ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.67	0.21	4.71	0.17	-1.55	0.12
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.56	0.27	4.62	0.23	-1.65	0.10
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.61	0.25	4.72	0.59	-1.54	0.12
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.56	0.29	4.58	0.29	-0.55	0.59
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.35	0.31	4.43	0.32	-1.78	0.08
รวม	4.55	0.26	4.61	0.32	-7.07	0.20

*p<.05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่าง 1-5 ปี	4.65	0.22	1.09	0.36
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.72	0.18		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.71	0.18		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.70	0.17		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.57	0.27	1.14	0.33
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.58	0.25		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.63	0.23		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.65	0.24		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.64	0.24	0.55	0.65
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.74	0.79		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.69	0.19		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.62	0.29		
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	ระหว่าง 1-5 ปี	4.50	0.29	2.99*	0.03
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.53	0.30		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.65	0.25		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.60	0.32		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.30	0.33	3.69*	0.01
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.37	0.33		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.49	0.28		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.43	0.28		
รวม	ระหว่าง 1-5 ปี	4.53	0.27	1.89	0.27
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.58	0.37		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.63	0.22		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.61	0.26		

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ขนาดเล็ก	4.49	0.18	41.20**	0.00
	ขนาดกลาง	4.64	0.21		
	ขนาดใหญ่	4.76	0.14		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.27	0.20	78.94**	0.00
	ขนาดกลาง	4.51	0.23		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.17		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ขนาดเล็ก	4.36	0.20	12.02**	0.00
	ขนาดกลาง	4.57	0.22		
	ขนาดใหญ่	4.68	0.55		
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	ขนาดเล็ก	4.16	0.20	104.16**	0.00
	ขนาดกลาง	4.43	0.27		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.29		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ขนาดเล็ก	3.86	0.18	174.60**	0.00
	ขนาดกลาง	4.37	0.21		
	ขนาดใหญ่	4.41	0.19		
รวม	ขนาดเล็ก	4.23	0.07	227.204**	0.00
	ขนาดกลาง	4.50	0.11		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.13		

** p < .01

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ประกอบด้วย 1). ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2). ด้านการ

คัดกรองนักเรียน 3). ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 4). ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 5). ด้านการส่งต่อนักเรียน

ภาพที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทสรุป

1.ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอจธราลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษา นครสวรรค์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.การเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและ แก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่พบความแตกต่าง

3.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและ แก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่พบความแตกต่าง

4.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา นักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1.ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอัครราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของจักรี โพธิ์สำนัก (2555) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้าน การส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ 2) การ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

2.การเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน การคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการ ส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้ การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยัง ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชาวลิต จินดา รัตน์ (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นราย ด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์การ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และเมื่อจำแนก ตามขนาดโรงเรียนพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$ ส่วนด้านอื่นๆและโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 ท่าน พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาประสบ ผลสำเร็จในระดับดีเพราะโรงเรียน ได้ดำเนินการเป็นกระบวนการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม ขั้นตอนง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนโดยจัดให้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

3.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้าน การส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศรี นิตยา (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและรายข้อ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียนเมื่อ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า .สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง/ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามี การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของวีรศักดิ์ เกาหมอ (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศของนักเรียนกับสภาพ ครอบครัวยังคงไม่มีอิทธิพลร่วมต่อปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวม ส่วนด้านการบริการให้คำปรึกษา ด้านการแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและด้านการส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ ยากต่อการแก้ไขมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.

5.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรองสถานศึกษามีการจัดตั้ง ชมรม/กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียนสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความ ช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สอนจันทร์ (2553) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้าน การคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุก

ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนเพียงด้านเดียวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05.

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา แสงเจริญโรจน์. (2553). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6*). กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2552). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6*). กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรี โพธิ์สำนัก (2555). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวลิต จินดารัตน์. (2551). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). **การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.**
- ประเสริฐ สอนจันทร์. (2553). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต1*.งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญศรี นิตยา. (2551). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรศักดิ์ เกาหมอ. (2552). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรครูที่ปรึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัจฉราลัย, สหวิทยาเขต. (2558). *รายงานผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปีการศึกษา 2558*. นครสวรรค์: โรงเรียนในสหวิทยาเขตอัจฉราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษา เขต 42.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขต
 อัจฉราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
 THE STUDENT SUPPORT SYSTEM OF TEACHERS IN UTCHARALAI
 SCHOOL CLUSTER CAMPUS OF THE SECONDARY EDUCATIONAL
 NAKORNSAWAN

เกรียงศักดิ์ ฤทธิคง¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², วิจิตรา เจริญพงษ์³

Kriangsak Ritkhong¹, Pimparit Tiangpak², Wijitra Charoenpong³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยชินวัตร³

, Graduate School, Chao Phraya University¹

Educational Administration Program, Krirk University²

International Program, Shinawatra University³

Received: July 5, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอิจฉราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอิจฉราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 207 คน ในปีการศึกษา 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test , ค่า F-test และสถิติการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้าน

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: pimparit.t1107@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(3), 31-46

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) examine the student support systems used by teachers in primary schools within the Atcharalai School Cluster, under the Nakhon Sawan Secondary Educational Service Area Office, and 2) compare the student support systems of teachers in these primary schools, categorized by gender, educational level, work experience, and school size. The sample consisted of 207 teachers in the 2016 academic year. Data was collected using a 5-level Likert scale questionnaire. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffé' pairwise comparison test.

The research findings revealed that 1) the overall student support system was operating at a very good level. When considering each aspect, it was found that the aspects of knowing students individually, student screening, problem prevention and resolution, and student development and promotion were all operating at a very good level. However, the aspect of student referral was found to be operating at a high level. 2) A comparison showed that the student support system, when categorized by work experience, differed significantly at the .05 statistical level, and when categorized by school size, differed significantly at the .01 statistical level. However, in the aspects of student development and promotion and student referral, when categorized by gender and educational level, no significant differences were found.

Keywords: Student support system, Primary education institutions, Secondary Education Service Area Office

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นระบบที่เหมาะสมกับการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ ประกอบสำคัญคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการและจัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความประพฤติ การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดูแลและเอาใจใส่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาด้วยการให้คำปรึกษาและการจัดกิจกรรมพัฒนา การส่ง

ต่อนักเรียนเป็นการดำเนินการกรณีที่ปัญหานักเรียนมีความยุ่งยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนว คิดหลักในการดำเนินงานคือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือดูแลทั้งด้านการป้องกัน การแก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็นของความสำเร็จของงาน ต้องอาศัย การมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและเพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ (เขาวลิต จินดารัตน์, 2551)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากการได้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปกครองและเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จึงได้สำรวจสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนกิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ชัดเจน ส่งผลทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ในบางขั้นตอน ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (อัญฉรัลย์, 2558)

คำถามการวิจัย

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เป็นอย่างไร
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลของครูจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัญฉรัลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน
2. ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน
3. ประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสิ่งยั่วยุในทางที่ไม่เหมาะสม สำหรับการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ ดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน(กรมสุขภาพจิต, 2544)

กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองเป็นสำคัญ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีความสุขกับการเรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กัญญา แสงเจริญโรจน์, 2553)

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยความหลากหลายของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมที่มีหลายลักษณะทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่เป็นจริงของตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูที่ปรึกษา ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังต่อไปนี้ 1). ด้านความสามารถ แยกเป็น 1.1) ด้านการเรียน 1.2) ด้านความสามารถอื่น ๆ 2). ด้านสุขภาพ แยกเป็น 2.1) ด้านร่างกาย 2.2) ด้านจิตใจ 3). ด้านพฤติกรรม 4). ด้านครอบครัว แยกเป็น 4.1) ด้านเศรษฐกิจ 4.2) ด้านการคุ้มครองนักเรียน 4.3) ด้านการเลี้ยงดู 5). ด้านสังคม และ 6). ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้

วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการหาวิธีการที่จะช่วยนักเรียนได้เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ 1). กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ แล้วตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเรียนอยู่ในกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมพัฒนา 2). กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไข 3). กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรอง ของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขตามกรณี (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การป้องกันและแก้ปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่จะเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหาก็กับนักเรียนนั้นมีหลายวิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้อตระหนักในการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ดังนี้ การรักษาความลับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 1). การรักษาความลับ 1.1) เรื่องราวข้อมูลนักเรียนที่ต้องป้องกันและให้ความช่วยเหลือไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการจะช่วยให้มีการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกิดประโยชน์นักเรียน 1.2) บันทึกข้อมูลการป้องกันการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ 1.3) การรายงานการป้องกันการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 2). การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2.1) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของการป้องกันและแก้ปัญหาให้ครบถ้วนเหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะการป้องกันและแก้ไขปัญหามีได้เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน 2.2) การป้องกันและแก้ปัญหามีหลายวิธีการที่ต้องป้องกันและแก้ไขปัญหให้ตรงกับสาเหตุ สาเหตุใดที่เหมือนกันควรจะป้องกันและแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับนักเรียน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนควรจะให้คำแนะนำปรึกษาให้ถูกต้องและตรงกับสาเหตุ ควรมีกระบวนการหรือทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผักผ่อน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน (กรมสุขภาพจิต, 2551)

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

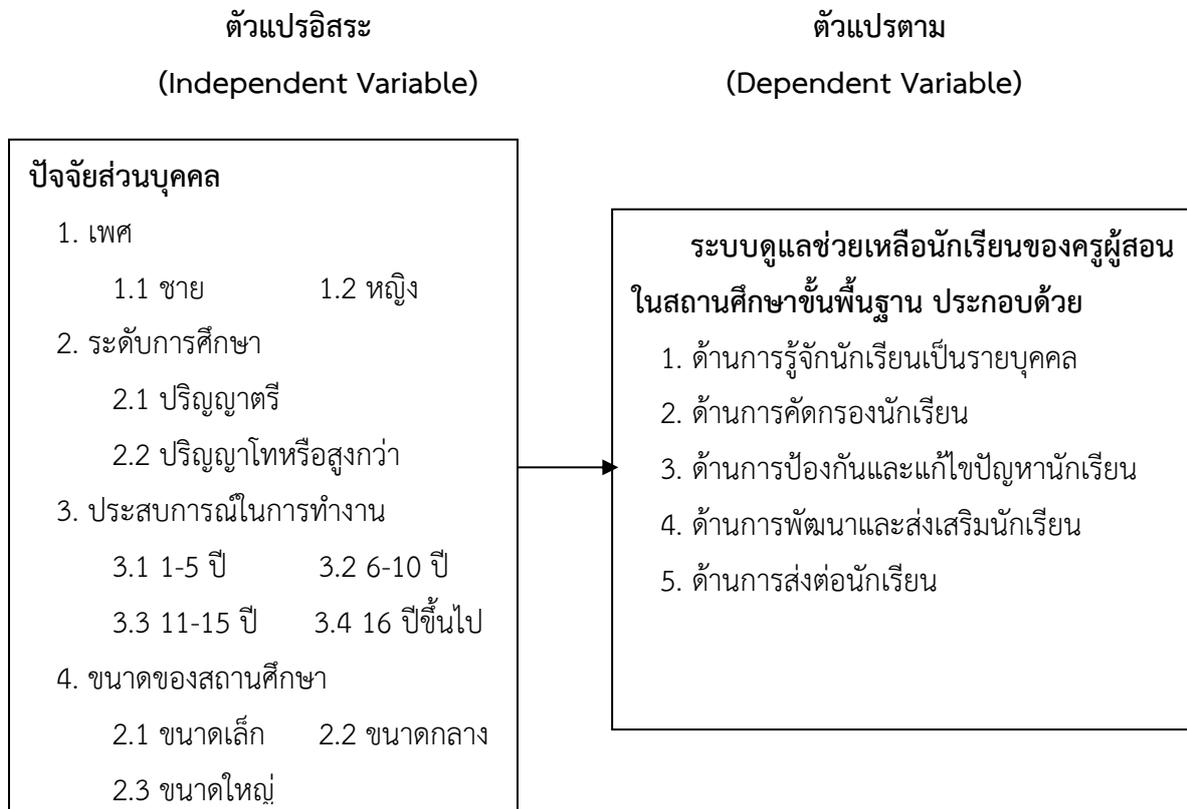
การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ 1). การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2).การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน3). การเยี่ยมบ้าน 4). การตัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับสถานศึกษา ต้องมีการ 1) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบการดำเนินงาน โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การจัดทำแผ่นพับ การจัดทำจดหมายข่าว ฯลฯ 2) มอบหมายให้ครูที่ปรึกษา กำหนดแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ชัดเจน3) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ระยะทาง สมาชิกในครอบครัวว่านักเรียนอยู่กับใคร อยู่อย่างไร หากไปแล้วจะพบใครบ้าง4) วิเคราะห์ว่าใครคือคนที่ต้องการพบ เช่น พ่อแม่ หรือลุง ป้า น้า อาของนักเรียน 5) เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และประเด็นในการสนทนา6) นัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้มีความพร้อมทั้งสองฝ่าย หรือในกรณีที่ต้องการข้อมูลจำเป็นเร่งด่วนจะไม่นัดหมายก็ได้ หากต้องการข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่มีการจัดฉาก ผู้เยี่ยมบ้านอาจไม่นัดหมายล่วงหน้า.7 ไปตามนัด กรณีที่ไปไม่ได้ต้องแจ้งล่วงหน้า เพราะผู้ปกครองนักเรียนบางคนอาจต้องหยุดงานเพื่อรอพบครู ไม่ควรเลื่อนนัดถ้าไม่จำเป็นและ.8) หากไปตามนัดแล้วไม่พบใคร ให้ถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อทราบข้อมูลที่จะมาในครั้งต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล 1). สังเกตสภาพที่อยู่อาศัย และพฤติกรรมของนักเรียน และบุคคลในบ้านนักเรียน2). พูดคุยสนทนากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนข้อมูลที่ได้จะรวบรวมไว้หลายระดับ เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนดังนี้ 2.1) ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งด้านความสามารถทางการเรียน ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านความประพฤติ ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ ด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัย 2.2) ระดับโรงเรียน ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2.3) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศในระดับเขตพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในการพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.4) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศระดับประเทศ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณ (กรมสุขภาพจิต, 2551)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญมราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยอาศัยแนวคิดของ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญมราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ได้แก่ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม โรงเรียนพนมรอกวิทยา โรงเรียนหนองบัว โรงเรียนวังบ่อวิทยา โรงเรียนไพศาลพิทยา โรงเรียนตะคร้อพิทยา และโรงเรียนวังข่อยพิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 207 คน ได้มาโดยวิธีการเปิดตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก (บุญชม ศรีสะอาด 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา โดยครอบคลุมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (อ้างใน บุญชม

ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535) ซึ่งมี 5 ระดับพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษา ที่ใช้ ข้อความครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้วยค่าดัชนีวัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1). ขอนหนังสือจากคณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอจจวราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้แก่ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม โรงเรียนพนมรอกวิทยา โรงเรียนหนองบัว โรงเรียนวังบ่อวิทยา โรงเรียนไพศาลพิทยา โรงเรียนตะคร้อพิทยา และโรงเรียนวังข่อยพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามครูที่ปรึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 ฉบับและเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คัดเลือกและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 207 ชุด
2. นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและสถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ การหาค่า IOC และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)
3. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้สถิติการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe test)

บทสรุป

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.70	0.19	มากที่สุด	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.60	0.24	มากที่สุด	3
3. ด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.68	0.50	มากที่สุด	2
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.57	0.29	มากที่สุด	4
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.41	0.32	มาก	5
รวม	4.59	0.31	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอจจวราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) รองลงมา คือด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.70)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.71	0.19	4.69	0.19	0.75	0.46
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.59	0.23	4.61	0.26	-0.37	0.72
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.73	0.68	4.64	0.24	1.19	0.24
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.55	0.30	4.59	0.29	-0.86	0.39
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.38	0.31	4.43	0.32	-0.94	0.35
รวม	4.59	0.34	4.59	0.26	-0.23	0.43

*p<.05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศพบว่า โดยรวมและรายด้านคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการศึกษา				t	p-value
	ระดับปริญญาตรี		ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.67	0.21	4.71	0.17	-1.55	0.12
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.56	0.27	4.62	0.23	-1.65	0.10
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.61	0.25	4.72	0.59	-1.54	0.12
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.56	0.29	4.58	0.29	-0.55	0.59
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.35	0.31	4.43	0.32	-1.78	0.08
รวม	4.55	0.26	4.61	0.32	-7.07	0.20

*p<.05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่าง 1-5 ปี	4.65	0.22	1.09	0.36
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.72	0.18		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.71	0.18		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.70	0.17		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.57	0.27	1.14	0.33
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.58	0.25		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.63	0.23		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.65	0.24		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.64	0.24	0.55	0.65
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.74	0.79		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.69	0.19		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.62	0.29		
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	ระหว่าง 1-5 ปี	4.50	0.29	2.99*	0.03
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.53	0.30		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.65	0.25		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.60	0.32		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่าง 1-5 ปี	4.30	0.33	3.69*	0.01
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.37	0.33		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.49	0.28		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.43	0.28		
รวม	ระหว่าง 1-5 ปี	4.53	0.27	1.89	0.27
	ระหว่าง 6-10 ปี	4.58	0.37		
	ระหว่าง 11-15ปี	4.63	0.22		
	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	4.61	0.26		

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ขนาดของ สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ขนาดเล็ก	4.49	0.18	41.20**	0.00
	ขนาดกลาง	4.64	0.21		
	ขนาดใหญ่	4.76	0.14		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.27	0.20	78.94**	0.00
	ขนาดกลาง	4.51	0.23		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.17		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ขนาดเล็ก	4.36	0.20	12.02**	0.00
	ขนาดกลาง	4.57	0.22		
	ขนาดใหญ่	4.68	0.55		
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	ขนาดเล็ก	4.16	0.20	104.16**	0.00
	ขนาดกลาง	4.43	0.27		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.29		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ขนาดเล็ก	3.86	0.18	174.60**	0.00
	ขนาดกลาง	4.37	0.21		
	ขนาดใหญ่	4.41	0.19		
รวม	ขนาดเล็ก	4.23	0.07	227.204**	0.00
	ขนาดกลาง	4.50	0.11		
	ขนาดใหญ่	4.70	0.13		

** p < .01

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตอัญฉะราลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ประกอบด้วย 1). ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2). ด้านการ

คัดกรองนักเรียน 3). ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 4). ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 5). ด้านการส่งต่อนักเรียน

ภาพที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทสรุป

1.ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอจธราลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษา นครสวรรค์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.การเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและ แก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่พบความแตกต่าง

3.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและ แก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่พบความแตกต่าง

4.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา นักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมครูในสหวิทยาเขตอัครราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของจักรี โพธิ์สำนัก (2555) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้าน การส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ 2) การ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

2. การเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน การคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการ ส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้ การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยัง ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชาวลิต จินดา รัตน์ (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นราย ด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์การ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และเมื่อจำแนก ตามขนาดโรงเรียนพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$ ส่วนด้านอื่นๆและโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 ท่าน พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาประสบ ผลสำเร็จในระดับดีเพราะโรงเรียน ได้ดำเนินการเป็นกระบวนการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม ขั้นตอนง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนโดยจัดให้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

3. การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้าน การส่งต่อนักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศรี นิตยา (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและรายข้อ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียนเมื่อ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า .สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง/ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามี การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของวีรศักดิ์ เกาหมอ (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศของนักเรียนกับสภาพ ครอบครัวยังคงไม่มีอิทธิพลร่วมต่อปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวม ส่วนด้านการบริการให้คำปรึกษา ด้านการแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและด้านการส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ ยากต่อการแก้ไขมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.

5.การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรองสถานศึกษามีการจัดตั้ง ชมรม/กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียนสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความ ช่วยเหลือต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สอนจันทร์ (2553) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้าน การคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุก

ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนเพียงด้านเดียวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05.

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา แสงเจริญโรจน์. (2553). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6*). กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2552). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6*). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรี โพธิ์สำนัก (2555). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวลิต จินดารัตน์. (2551). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). **การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.**
- ประเสริฐ สอนจันทร์. (2553). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต1*.งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญศรี นิตยา. (2551). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรศักดิ์ เกาหมอ. (2552). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรครูที่ปรึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัจฉราลัย, สหวิทยาเขต. (2558). *รายงานผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปีการศึกษา 2558*. นครสวรรค์: โรงเรียนในสหวิทยาเขตอัจฉราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษา เขต 42.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการนิเทศการศึกษา
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING THE EDUCATIONAL SUPERVISION OF SCHOOLS
UNDER THE LOPBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE

ณัฐชา บั้นลายนาค¹, สนัน ประจงจิตร²,

Nattacha Punlainak¹, Sanan Prachongchit²

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก¹,

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²,

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University¹,

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University²

Received: July 5, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 2) ศึกษาระดับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 219 คนสุ่มจากครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ จากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ การวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้าน X3 คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่า $B = 0.398$ ($t = 8.827$ และ $p = .000$) ด้าน X4 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีค่า $B = 0.209$ ($t = 5.541$ และ $p = .000$) ด้าน X1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีค่า $B = 0.192$ ($t = 5.804$ และ $p = .000$) และด้าน X2 คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีค่า $B = 0.124$ ($t = 2.841$ และ $p = .005$) อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้ง 4 ด้านร่วมกันพยากรณ์ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษา ($R = 0.746$) ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม , การนิเทศการศึกษา , การทำงานเป็นทีม , การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

This article aimed to: (1) examine the level of innovative leadership of school administrators under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office; (2) examine the level of educational supervision in schools; (3) investigate the relationship between the innovative leadership of school administrators and educational supervision; and (4) examine the effect of innovative leadership of school administrators on educational supervision in schools. The sample consisted of 219 teachers working in schools under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office, selected through random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.97. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and regression analysis.

The research findings revealed that: 1) the innovative leadership of school administrators, both overall and in each dimension, was at the highest level; 2) the level of educational supervision in schools, both overall and in each dimension, was at the highest level; and 3) the relationship between the innovative leadership of school administrators and educational supervision in schools showed a very high positive correlation. and 4) Innovative leadership, specifically aspect X3 (teamwork and participation), had a $B = 0.398$ ($t = 8.827$ and $p = .000$). Aspect X4 (creating an innovative and technological atmosphere) had a $B = 0.209$ ($t = 5.541$ and $p = .000$). Aspect X1 (vision and strategy for change) had a $B = 0.192$ ($t = 5.804$ and $p = .000$), and aspect X2 (creativity and imagination) had a $B = 0.124$ ($t = 2.841$ and $p = .005$). All four aspects were statistically significant at the 0.05 level, significantly predicting 74.60% of the variance in educational supervision ($R = 0.746$), respectively.

Keywords: Innovative Leadership; Educational Supervision; Teamwork; Action Research

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่โลกเผชิญกับการพลิกผันอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่ สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) (Fullan, 2013) ระบบการศึกษาถูกเรียกร้องให้ต้องปรับตัวเพื่อผลิตผู้เรียนที่มีสมรรถนะแห่งอนาคต การจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ หัวใจสำคัญอยู่ที่การยกระดับคุณภาพการสอน

ของครูอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ตามที่กำหนดในมาตราที่ 6 ไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

สถานศึกษาในสังคมไทยจำเป็นต้องมีการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยสังคมแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 9) ที่กล่าวว่า บริบทของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ผู้บริหารสถานศึกษานี้ต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมที่รายล้อมและส่งผลกระทบต่อ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน นโยบายของประเทศไทย โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลมีการขับเคลื่อนด้วยระบบการสร้างนวัตกรรม ถือว่ามีผลต่อระบบการจัดการศึกษาอย่างมากไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ระบบการเรียนรู้ และครูผู้สอน ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความเป็นดิจิทัลมากขึ้น

แนวทางการเปลี่ยนแปลงของระบบการดำเนินการจัดการของสถานศึกษาที่ยุคสมัยปัจจุบันที่เข้าสู่ความเป็นยุคดิจิทัลนั้น จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางการศึกษา โดยเฉพาะต้องมีการใช้นวัตกรรม การสร้างคุณค่าการศึกษาของประเทศไทยให้เกิดผลิตภาพโดยใช้ทั้งทางด้านความสามารถ ประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม สถานภาพ โดยมองอนาคตมากกว่ามองอดีตและปัจจุบัน มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การบริหารองค์การทางการศึกษาตามสภาพบริบทสู่ความเป็นเลิศ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ต้องจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความรู้เกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2561: 18-19)

จากการศึกษาสภาพปัญหา จากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า กระบวนการทำงานของสถานศึกษาครูบางส่วนไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดการสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดทักษะการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ จึงส่งผลทำให้นักเรียนบางส่วนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดี ซึ่งจากผลเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจาก การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบการนิเทศของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าถึงการแนะนำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ครูผู้สอนรับรู้ถึงข้อบกพร่องของการจัดการศึกษาอย่างถ่องแท้ การขาดระบบการนิเทศการศึกษาที่จริงจังนี้ จึงทำให้ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวก

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็น การแสดงออก ของผู้นำที่มีความคิดริเริ่ม มีความกระฉับกระเฉงใน การกิจ ความรับผิดชอบ มีการสะท้อนกลับผลการประเมินการ ปฏิบัติงานที่ครบถ้วน เน้นการทำงานอย่างจริงจัง สัมพันธภาพ ของกลุ่มบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความ ไว้วางใจสมาชิกภายในองค์การ (Van de Ven and Chu, 1989)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็น คุณลักษณะของผู้นำที่ใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททาง นวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์การ การสร้างบทบาทการเป็นผู้นำนวัตกรรมและการใช้บทบาทผู้นำนวัตกรรมอย่าง สร้างสรรค์ รวมทั้งการ กำหนดโครงสร้าง การตัดสินใจสั่งการ (Porter and Malloch,)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การ แสดงออกของ ผู้นำที่มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่ สลับซับซ้อน และค้นพบ แนวทางในการดำเนินการใหม่ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยผู้นำหรือผู้บริหาร จะต้องมีความฉลาด ทางนวัตกรรม (Innovative intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหา ใน สถานการณ์จริงได้ดีขึ้น และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์การ มากขึ้นอีกด้วย (Weiss and Legrand, 2021)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการแสดงออกถึง คุณลักษณะของ ผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ เน้นสัมพันธภาพของกลุ่ม บุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์การ รวมทั้งใช้ กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบท ทางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้าง นวัตกรรมใน การสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับ ผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการบริหารงานของ บุคลากรในองค์การ คือ ช่วยกระตุ้นให้ บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้น หรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิด สัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ ระวังกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับ บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่ วิสัยทัศน์ขององค์การ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อองค์การในการกำหนด

ทิศทางขององค์กร อย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมเพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขัน และในเชิงของคุณภาพของผลผลิต การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีกลยุทธ์ การสร้างนวัตกรรม ใหม่ในการผลิตหรือปรับปรุงการผลิตสินค้าและการบริการ การบริหารจัดการด้วยวิธีการทำงาน ในรูปแบบของเครือข่าย และองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความคาดหวัง เพิ่มขึ้น จากการใช้บริการขององค์กร และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรมได้ (กุลชลี จงเจริญ, 2562)

องค์กรทุก องค์กรไม่สามารถ หลีกเลี่ยง การเปลี่ยนแปลงได้ และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้ เกิดขึ้นเฉพาะกับองค์กรใดองค์กรที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ แม้กระทั่งองค์กรที่ประสบความสำเร็จ มาแล้ว ก็ต้องปรับเปลี่ยนเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันถ้ามองมุมกลับคือการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองหรือทัศนคติทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล ดังนั้นผู้บริหาร จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการ (Management) และ ความเป็นผู้นำ (Leadership) เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (อนุสรฯ วงศ์สุวรรณ, 2565)

สรุปภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์มากำหนดตัวแปรที่ศึกษาให้เกิดความสอดคล้องทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ เพื่อการเปลี่ยนแปลง 2) การมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 3) การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม และ 4) การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี

การนิเทศการเรียนการสอนตามแนวคิดของ ได้แบ่งงานนิเทศการเรียนการสอนออกเป็น 5 ด้าน ของนักวิชาการ (Glickman, Gordon and Ross Gordon. 2001). ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการช่วยเหลือให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ระบบการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม Glickman, Gordon and Ross Gordon ได้เสนอบทบาทของผู้นิเทศในการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนว่าเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษา การพัฒนากลุ่มเป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในหมู่ครูและบุคลากร จุดมุ่งหมายคือให้สมาชิกในกลุ่มทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

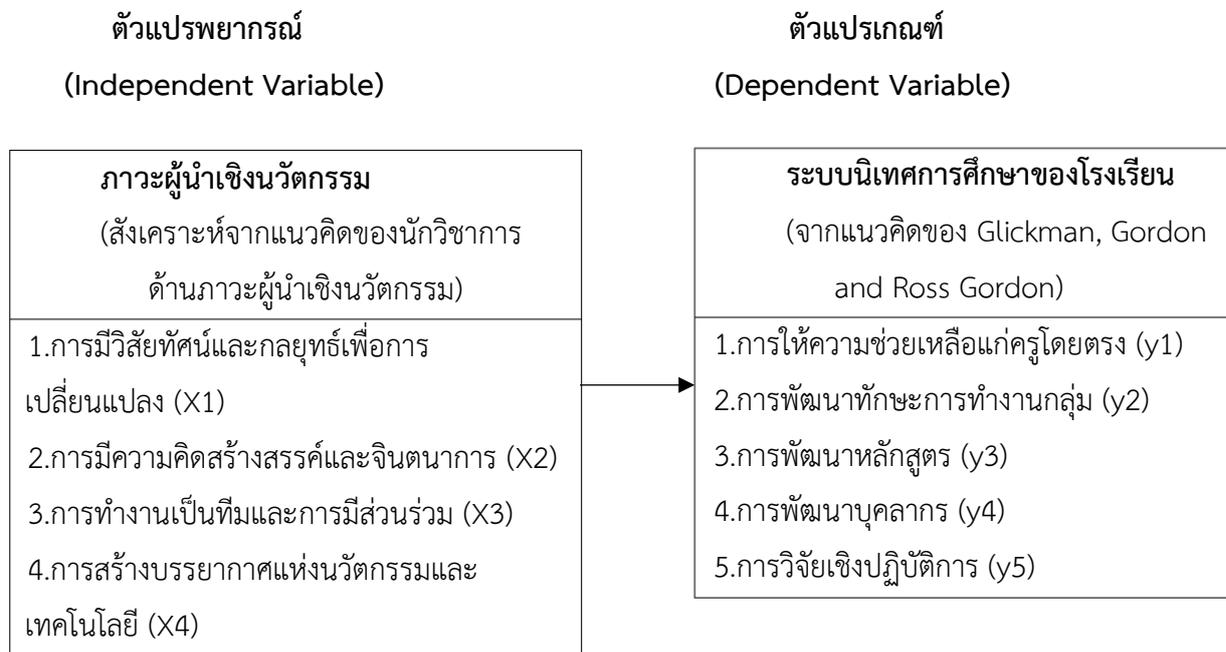
3. การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้นิเทศและครูต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมหลักในการจัดการศึกษา

4. การพัฒนาบุคลากร ได้เสนอแนวความคิดในการจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ (Staff Development) ว่าเป็นงานหนึ่งของงานการนิเทศแบบพัฒนา 5 งาน ได้แก่ การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม การพัฒนาวิชาชีพหรือการพัฒนาบุคลากร และงานวิจัยในชั้นเรียน (Glickman, Gordon and Ross Gordon, 2001).

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นรูปแบบการวิจัยชนิดหนึ่งที่มุ่งเน้นกระบวนการเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งสามารถนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงการสอนของครูให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักวิชาการทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ของกลิคแมน, กอร์ดอน และ รอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon, 2001). ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) กำหนดสัดส่วนของผู้บริหาร และครู จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อกานิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบสำรวจรายการ (Check list) เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ประกอบด้วย 1. การมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ เพื่อการเปลี่ยนแปลง 2. การมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 3. การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และ 4. การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย 1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3. การพัฒนาหลักสูตร 4. การพัฒนาบุคลากร และ 5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยแบบสอบถามทั้งตอนที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และระบบนิเทศการศึกษา และร่างแบบสอบถามจากหลักการและทฤษฎีเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมกับภาษาที่ใช้ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง เมื่อผู้เชี่ยวชาญส่งผลการพิจารณาแล้ว นำมาคัดเลือกเฉพาะข้อกำหนดที่มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของ แบบสอบถามตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จำนวน 40 ข้อมาใช้ จากนั้นจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และความเหมาะสม จากนั้นนำไปทดลองใช้ กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หลังจากที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยการไปยื่นเอกสารให้ทางโรงเรียนโดยตรง และรับแบบสอบถามกลับคืน โดยตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ติดตามแบบสอบถามได้ครบ 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับ เพื่อนำเสนอเป็นผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบที่สามารถนำกลับมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่จากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ การวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 โรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโดยภาพรวม

ข้อ	ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	การมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.51	0.42	มากที่สุด	3
2	การมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	4.44	0.49	มาก	4
3	การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.58	0.46	มากที่สุด	1
4	การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี	4.57	0.44	มากที่สุด	2
รวม		4.52	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับต่ำสุด ($\bar{X} = 4.44$)

ตารางที่ 2 การนิเทศการศึกษาโดยภาพรวม

ข้อ	ด้านระบบนิเทศการศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง	4.56	0.52	มากที่สุด	2
2	การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.53	0.46	มากที่สุด	3
3	การพัฒนาหลักสูตร	4.49	0.50	มาก	4
4	การพัฒนาบุคลากร	4.61	0.46	มากที่สุด	1
5	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	4.44	0.55	มาก	5
รวม		4.53	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.531$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาคือด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนด้านการการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับต่ำสุด ($\bar{X} = 4.44$)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับระบบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

ตัวแปร	x1	x2	x3	x4	y1	y2	y3	y4	y5	totaly
x1	1	.608**	.603**	.452**	.521**	.579**	.493**	.582**	.544**	.652**
x2		1	.773**	.653**	.538**	.774**	.638**	.700**	.511**	.752**
x3			1	.629**	.631**	.755**	.691**	.763**	.565**	.813**
x4				1	.406**	.690**	.700**	.632**	.454**	.685**
y1					1	.615**	.533**	.713**	.518**	.812**
y2						1	.860**	.826**	.469**	.892**
y3							1	.683**	.404**	.825**
y4								1	.625**	.915**
y5									1	.736**

**p<.01

จากตาราง 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกสูงสุด 3 ลำดับ คือ อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.652$) ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด 3 ระดับ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($y3$) กับด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.860$) 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($y4$) กับด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.826$) และ 3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ($x2$) กับ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.774$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

Model	Unstandardized		Standardized	t	p-value.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.327	0.153	-	2.136	.034
การพัฒนาหลักสูตร (x3)	0.398	0.045	0.440	8.827	.000
การพัฒนาบุคลากร (x4)	0.209	0.038	0.224	5.541	.000
การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (x1)	0.192	0.038	0.197	5.084	.000
การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (x2)	0.124	0.044	0.146	2.841	.005

R=0.866^d, R Square = 0.749, Adjusted R Square = 0.746, Std. Error of the Estimate=0.21164

จากตารางที่ 4 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้าน X3 คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่า B = 0.398 (t = 8.827 และ p = .000) ด้าน X4 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่ง

นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีค่า $B = 0.209$ ($t = 5.541$ และ $p = .000$) ด้าน X_1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีค่า $B = 0.192$ ($t = 5.804$ และ $p = .000$) และด้าน X_2 คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีค่า $B = 0.124$ ($t = 2.841$ และ $p = .005$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้ง 4 ด้านร่วมกันพยากรณ์ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษา ($R = 0.746$) ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมในรูปคะแนนดิบและ คะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Y} = 0.327 + 0.398 (X_3) + 0.209 (X_4) + 0.192 (X_1) + 0.192 (X_1)$$

$$\hat{Z} = 0.440Z (X_3) + 0.224Z (X_4) + 0.197Z (X_1) + 0.146Z (X_2)$$

บทสรุป

ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

2. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูง ในทิศทางบวกกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้าน X_3 คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่า $B = 0.398$ ($t = 8.827$ และ $p = .000$) ด้าน X_4 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีค่า $B = 0.209$ ($t = 5.541$ และ $p = .000$) ด้าน X_1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีค่า $B = 0.192$ ($t = 5.804$ และ $p = .000$) และด้าน X_2 คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีค่า $B = 0.124$ ($t = 2.841$ และ $p = .005$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้ง 4 ด้านร่วมกันพยากรณ์ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษา ($R = 0.746$) ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน และตัวพยากรณ์ มีค่าเท่ากับ 2.136 มีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 86.60 และค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.211

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้ให้ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรตามข้อมูลสะท้อนกลับจากการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Roscorla (2010) มองว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องไม่เพียงแต่มีไอเดียใหม่ แต่ต้องสามารถสร้างระบบและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงได้จริง โดยใช้ความร่วมมือของทีม การจัดการความรู้ และการใช้เทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และ เนาวรัตน์ เยาวนาถ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอำเภอสว่างแดนดิน เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร การมอบหมายงาน/การกระจายอำนาจ ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อสร้าง นวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมการศึกษา กล้าเสี่ยงและกล้า ตัดสินใจ การมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการตามลำดับ 2) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า 1) ควรศึกษาข้อมูล และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน นำความรู้ที่ ได้รับมาพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษายึดหลักความเป็นจริง 2) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล และเข้า ร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ 3) ควรปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรในทีมของตนเอง และศึกษาเรียนรู้งานใน สถานศึกษา 4) ควรศึกษาหาความรู้หรือข้อมูล รวมทั้งกฎหมายต่างๆ โดยยึดถือความถูกต้องของการทำงาน ตามระเบียบแบบแผน 5) ควรใช้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆนำมาใช้ในสถานศึกษา ควรเผยแพร่ ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากร 6) ควรศึกษาข้อมูลจากต้นแบบที่ประสบความสำเร็จด้านการ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำมาปรับใช้ในสถานศึกษาพร้อมทั้งแสวงหาแนวคิดในการทำงานรูปแบบ ใหม่ๆ 7) ควรมีการแลกเปลี่ยนรู้กับบุคคลอื่น เพื่อศึกษาวิธีการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร และ 8) ควรศึกษา หรือเรียนรู้ความถนัด ความสามารถของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการมอบหมายงานและการกระจาย อำนาจให้ดียิ่งขึ้น 2. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับสูงสุด โดยหัวข้อประเด็นด้านโรงเรียนจัดอบรม/พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ ใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในประเด็นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เน้นการพัฒนาครูให้เกิดความรู้ และทักษะใหม่ๆด้านต่างๆ เพื่อให้กระบวนการทำงาน ภายใต้งค์กรเกิดความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนจัดอบรม/พัฒนา ครูอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ ผู้บริหารสนับสนุนการศึกษาต่อหรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์มาส สุขกลี (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนมีความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน โดย

เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทักษะด้านการทำงานกลุ่ม และด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ร่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการเสริมสร้างกระแสนิยมทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3) ผลการตรวจสอบคุณภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพโดยรวมรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 5) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก

3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกสูงสุด 3 ลำดับ คือ อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.652$) ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด 3 ระดับ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($y3$) กับด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.860$) 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($y4$) กับด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.826$) และ 3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ($x2$) กับด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($y2$) ($r = 0.774$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้ให้ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรตามข้อมูลสะท้อนกลับจากการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และโรงเรียนจัดอบรม/พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ ผู้บริหารสนับสนุนการศึกษาต่อหรือการฝึกอบรมเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีวัฒน์ ยืนยง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานีอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์และประเภทวิชาที่ปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การบริหารองค์กรนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรคิดค้นและปรับปรุงสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ นำระบบเครือข่ายและระบบเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้าน X3 คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่า $B = 0.398$ ($t = 8.827$ และ $p = .000$) ด้าน X4 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีค่า $B = 0.209$ ($t = 5.541$ และ $p = .000$) ด้าน X1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีค่า $B = 0.192$ ($t = 5.804$ และ $p = .000$) และด้าน X2 คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีค่า $B = 0.124$ ($t = 2.841$ และ $p = .005$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้ง 4 ด้านร่วมกันพยากรณ์ส่งผลกระทบต่อการนิเทศการศึกษา ($R = 0.746$) ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียน

ผู้บริหารสนับสนุนการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ในการทำงานผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาโรงเรียน
ผู้บริหารสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ สำเภาแก้ว
(2564) ได้ศึกษา วิจัย เรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดย
เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนา สถานศึกษา ด้าน
ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านความสามารถในการ พัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติ
ทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ 51 ทางการเรียนสูง ตามลำดับ 3) ปัจจัยการ
บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 4) ปัจจัยด้านบริหารด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านลักษณะ
สภาพแวดล้อม ด้านลักษณะบุคคล และด้านลักษณะองค์การสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 76.70 และสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ รัตนา เหลืองงาม (2562) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่
ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 ผล
การศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม อยู่ในระดับมาก 2)
ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ด้านการ
บริหารทรัพยากรทางการศึกษา ด้านความสามารถ ในการพัฒนาสถานศึกษา และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มี
ความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ
เชิงนวัตกรรมของนักวิชาการทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ของกลิคแมน, กอร์ดอน และ รอส กอร์ด
ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) ดังภาพที่มีเนื้อหา ดังนี้ 1.ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม
ประกอบด้วย 1)การมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง 2)การมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 3)
การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 4)การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2.ระบบนิเทศ
การศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 1)การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2)การพัฒนาทักษะการทำงาน
กลุ่ม 3)การพัฒนาหลักสูตร 4)การพัฒนาบุคลากร 5.การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรตามข้อมูลสะท้อนกลับจากการสอนและผลสัมฤทธิ์ข้อ
2. ผู้เรียนผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้บริหารควรจัดอบรม/พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ
4. ผู้บริหารควรสนับสนุนการศึกษาต่อหรือการฝึกอบรมพัฒนาครูและนักเรียนเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ผู้บริหารควรศึกษาวิจัยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโรงเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. ผู้บริหารควรศึกษาวิจัยการเชื่อมโยงหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและความต้องการของท้องถิ่นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่กรณีศึกษา
3. ผู้บริหารควรศึกษาวิจัยการพัฒนาครูด้านการจัดอบรมหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก่ออาชีพศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี จงเจริญ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
- เนาวรัตน์ เยาวนาถ. (2562) *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช).*
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี).*
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2561). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์).
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2555). *รูปแบบภาวะผู้นำเชิงพุทธวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สุรีย์มาส สุขกลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อนุสรฯ สุวรรณวงศ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. เข้าถึงเมื่อ 23 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <http://pracharathschool.go.th/bestpractices/detail/52233>
- Glickman, Carl D., and others. (2001). *Supervision and Instructional Leadership a Developmental Approach*. U.S.A.: Allyn and Bacon,
- Gordon, Judith R., and others. (1990). *Management and Organization*. Boston: Allyn and Bacon,
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Tanya, R. (2010). The 7 Steps to Innovative Leadership. Retrieved July 10, 2016, from <http://www.centerdigtaled.com/polity//The-7-Elements-of-innovativeLeadership.html>.
- Van de Ven, A. H., and Y. A. Chu. (1989). *A Psychometric Assessment of the Minnesota Innovation Survey*. New York: Harper & Row,
- Weiss, S. D., and P. C. (2011). *Legend. Innovative Intelligence*. Ontario: John Wiley & Sons,

ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 THE RELATION SHIP FACTOR AFFECTING VISIONARY LEADERSHIP FOR BASIC SCHOOL ADMINISTRATORS LUMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์,
Pimparit Tiangpak

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand

Received: December 01, 2025 Revised: December 11, 2025 Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1, 2) ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1, 3) ศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 295 คน รวมเป็น 324 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ใน

ระดับสูง คือปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์กับตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ อยู่ในระดับสูง ($r = .672$) รองลงมาคือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยความคิดสร้างสรรค์กับตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .529$) และความสัมพันธ์ของปัจจัยความคิดสร้างสรรค์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .270$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 องค์ประกอบ คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 97.00 ($R^2 = 0.978$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ความคิดสร้างสรรค์; ความฉลาดทางอารมณ์; และ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ

Abstract

This research aims to 1) to study Change Leaders and Academic leadership Creativity Emotional Intelligence And Visionary Leadership of school Administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 2) to Study the Relationship between the Leaders of Change and Academic Leadership Creativity Emotional Intelligence and Visionary Leadership of school Administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 3) to Create Predictive Equations caused by change leaders and academic leadership Creative thinking and Emotional intelligence affecting the visionary leadership of school Administrators Under the Office of Lamphun Primary Educational Service Area 1. The Sample size was School Administrators and teachers Under the Office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 Academic year 2018, 95% confidence The sample group of 29 school administrators and 295 teachers, totaling 324 by specifying the size of the sample group from Kreggie and Morgan's finished table Then, randomly selected stratified samples and easily randomized by lottery methods Statistics used in data analysis was percentage, arithmetic mean standard deviation Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis the research instrument was 5-level estimation scale with a reliability of 0.96.

The research found that 1) Analysis results and standard deviations Of the variables of leadership change and academic leadership factors creativity Emotional Intelligence And visionary leadership of school administrators Overall, it was found that was at A high level When considering each aspect, it was found that the highest mean value was the vision-

oriented leadership at a high level Followed by transformational leadership of school administrators (Leadership) with a high average 2) Overall, factors with high correlation coefficients was the emotional intelligence factor and the visionary leadership factor variable At a high level ($r = .672$) Followed by the relationship between creative factor variables and emotional intelligence variables at a moderate level ($r = .529$) And the relationship of creative factors and visionary leadership at a moderate level ($r = .270$) All factors are related to the visionary leadership of school administrators in a positive way. With statistical significance at the level of .01 and 3) Predictive power of factors affecting vision leadership levels of school administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 Found that there were variables that could explain the variables that influenced the visionary leadership of school administrators There are 2 elements change leaders and leadership and creative. Which can explain the variation affecting the visionary leadership of school administrators by a total of 97.00 percent ($R_2 = 0.978$) with statistical significance at .01 level

Keywords: Transformational leadership and academic leadership; Creativity; Emotional intelligence; and Visionary leadership.

บทนำ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(transformational leadership) จะกว้างครอบคลุมแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงบารมี (charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ (visionary leadership) รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรม (cultural leadership) จากทัศนะนักวิชาการหลายๆท่านต่างก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันนั่นคือผู้นำจะตระหนักถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่แหลมคมเป็นวิสัยทัศน์ที่อธิบายให้เห็นว่าองค์การในอนาคตมีลักษณะจะมีการเจริญเติบโตลักษณะใดและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไรองค์การที่ประสบความสำเร็จทุกองค์การล้วนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (ณัฐวุฒิ เติมียสุวรรณ, 2550)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงความสามารถของผู้นำในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ขององค์การเป็นอย่างดีสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์การได้อย่างชัดเจนรวมถึงขยายความคิดให้คนยอมรับและปรับเปลี่ยนให้คนอื่นช่วยทำให้กำลังใจกับทุกคนและบันทึกงานไว้และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2553)

ภาวะเชิงวิสัยทัศน์หมายถึงการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทางสร้างค่านิยมมุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูงกำหนดกลยุทธ์ระบบงานวิธีการสู่ความเป็นเลิศซึ่งนำกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจขององค์การมีการกระตุ้นใจและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานที่ตน

รับผิดชอบ เป็นพลังที่สร้างคุณค่า ความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของการทำงานในองค์กร (อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล, 2551)

แนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการได้ถูกพัฒนาจากแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่ง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(transformational leadership) จะกว้างครอบคลุมแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงบารมี (charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ (visionary leadership) รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรม(cultural leadership) จากทัศนะนักวิชาการหลายๆท่านต่างก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันนั่นคือผู้นำจะตระหนักถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่แหลมคมเป็นวิสัยทัศน์ที่อธิบายให้เห็นว่าองค์กรในอนาคตมีลักษณะมีการเจริญเติบโตลักษณะใดและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไรองค์กรที่ประสบความสำเร็จขององค์กรล้วนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ, 2550)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงความสามารถของผู้นำในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ขององค์กรเป็นอย่างดีสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจนรวมถึงขยายความคิดให้คนยอมรับและปรับเปลี่ยนให้คนอื่นช่วยทำให้กำลังใจกับทุกคนและบันทึกงานไว้และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล (2551) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทางสร้างค่านิยมที่มุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูงกำหนดกลยุทธ์ระบบงานวิธีการสู่ความเป็นเลิศชั้นนำกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจขององค์กรมีการกระตุ้นจิตใจและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นพลังที่สร้างคุณค่า ความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของการทำงานในองค์กร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

คำถามการวิจัย

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 เป็นอย่างไร

2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 . มีความสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไร

3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
3. เพื่อศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ หมายถึง การนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทาง สร้างค่านิยม ที่มุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูง กำหนดกลยุทธ์ ระบบงาน วิธีการ สู่ความเป็นเลิศ ชี้นำกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจขององค์กร มีการกระตุ้น จูงใจ และสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ (อนุกวัฒน์ ศุภชุติกุล, 2551)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์การ โดยชี้ให้เห็นว่าองค์การจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างน่าเชื่อถือ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้จริงวิสัยทัศน์เช่นนี้หากได้รับการเลือกและปฏิบัติอย่างเหมาะสม จะเป็นพลังขับเคลื่อนต่อการสร้างอนาคตขององค์การ ซึ่งในกระบวนการนี้ ทักษะ พรสวรรค์และทรัพยากรจะถูกนำมาใช้ไปอย่างเต็มที่เพื่อทำให้วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริง (Robbin, 2003)

สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติ คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ตาม ผู้นำจะต้องมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤตผู้นำเป็นผู้ที่ไวใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม และผู้นำจะต้องแสดงการอุทิศตัว

หรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตน เพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การรวมทั้งกระตุ้นผู้ตามให้มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงผู้นำต้องมีบทบาทในการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่จะนำทางเป้าประสงค์ขององค์การและวิสัยทัศน์ปฏิบัติการณ์มีการติดต่อวิสัยทัศน์ และสื่อสารความหมายให้ชัดเจน ทำให้เกิดจิตวิญญาณแห่งการเป็นทีม (team spirit) ความกระตือรือร้นการมองโลกในแง่ดี ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ร่วมและการเชื่อมต่อภายในกลุ่มงานและองค์การซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารวิสัยทัศน์ใช้สัญลักษณ์ที่จะเน้นย้ำความพยายามของผู้ตามและการเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เหมาะสม (Bass & Avolio (1994) cited in Bass & Riggio, 2006)

คุณลักษณะและพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย กำหนดสาระตามเป้าหมาย และกำหนดวิธีการตามเป้าหมายและสาระนั้น ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จึงต้องมีความเก่ง รอบรู้ มีวิธีการพร้อมกันไป ไม่ใช่ชำนาญเฉพาะวิธีการบริหารแต่ขาดความรู้ในทิศทางหรือวิสัยทัศน์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่สำคัญ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ (formulating) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (articulating) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (implementing) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (role model) (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

ปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้นำองค์การทุกประเภทมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังปรับเปลี่ยนหรือเสริมสร้างบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ ดังที่ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงถึงความสามารถบริหารจัดการเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยการสร้างแรงดลใจ จูงใจและเป็นผู้นำในกิจกรรมที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งผลให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมีความอิสระในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ชัดเจนยิ่งกว่าเดิม ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากรวมถึงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น (Leithwood & Jantzi, 2000)

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาตามทฤษฎีของเบส (Bass, 1985) ดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างแรงบันดาลใจ (2) การกระตุ้นทางปัญญา และ (3) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (4) การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (5) การจัดการด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน (6) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก (Leithwood & Jantzi, 2000)

ปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลพบกับปัญหา อันก่อให้เกิดความคิดการกระทำหรือผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้ ประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ (Torrance, 1962)

ความคิดสร้างสรรค์นั้นเกี่ยวกับความคิดใหม่ๆ ที่ตรงกันข้ามกับความคิดแบบเดิมหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อความคิดของบุคคลอื่น การสร้างสรรค์เป็นการกระทำที่เลือกมาจากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบ (pattern) อย่างใหม่ ความคิดใหม่หรือผลิตผลใหม่และถือว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพทางการสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับอายุและทุกสาขาวิชาจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม (Anderson, 1970)

กล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิต ในด้านของกระบวนการ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่ซับซ้อนเป็นความสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ใหม่ๆ ระหว่างวัตถุหรือเหตุการณ์ส่วนในด้านผลผลิตจะพิจารณาการสร้างสรรค์ในรูปของผลิตผลที่แปลกใหม่และมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น (Boyd, D., & Bee, H. 2014).

จิตติมา วรณศรี (2550) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดการทำให้ใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิม ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความละเอียดลออในการคิด

สรุปความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิด การทำให้ใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความละเอียดลออในการคิด

ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์

แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงาน(emotional intelligence at work) ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน (know one's emotion) 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง(motivating oneself) 3) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (recognizing emotion in others) 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (handling relationships) และ การควบคุมอารมณ์ตนเอง (control one 'emotion) (Weisinger,1998)

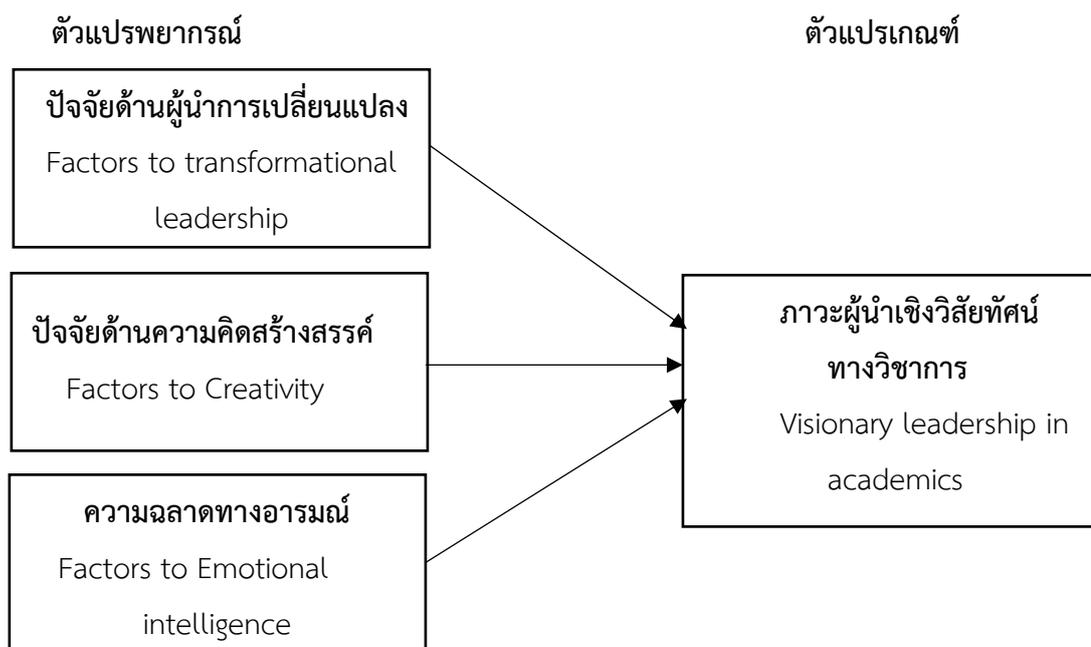
ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง

ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (เสาวนิตย์ ทวีสันทนินุกูล, 2550)

สรุปผู้วิจัยจะนำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นเพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ต้องประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ ที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (conceptual framework) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3. การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4. สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น 5) การควบคุมอารมณ์ตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 1 สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีโรงเรียน จำนวน 174 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 174 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,749 คน รวมเป็น 1,923 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie and Morgan, 2570) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน หาค่าตรงนี้ ความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อคำถามซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความเหมาะสมที่มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 (ประคอง กรรณสูต, 2542)

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล ระดับประถมศึกษา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลจากการทดลองใช้เครื่องมือ มาคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค ปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 ฉบับ ครูผู้สอน จำนวน 295 ฉบับ รวมทั้งสิ้น จำนวน 324 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

บทสรุปการวิจัย

ตารางที่ 1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership)	3.89	0.53	มาก	3
2.ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative)	3.82	0.46	มาก	2
3.ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion)	3.73	0.47	มาก	4
4. ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ(Vision)	3.96	0.54	มาก	1
รวม	3.85	0.47	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ(Vision) อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.96) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership)มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.89) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion)อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ด้านความคิดริเริ่ม	4.18	0.64	มาก	1
2.ด้านความคล่องแคล่วในการคิด	4.17	0.64	มาก	3
3.ด้านความยืดหยุ่นในการคิด	4.11	0.65	มาก	4
4.ด้านความละเอียดลออในการคิด	4.18	0.54	มาก	1
รวม	4.16	0.56	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือด้านความคิดริเริ่ม และด้านความละเอียดลออในการคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18) รองลงมาคือด้านความคล่องแคล่วในการคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18) และด้านที่มีการมี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่นในการคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 4.11)

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์

ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตน	3.99	0.54	มาก	5
2. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง	4.11	0.44	มาก	2
3.การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น	4.14	0.51	มาก	1
4.ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.11	0.50	มาก	2
5.ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง	4.09	0.46	มาก	4
รวม	4.09	0.44	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในการคิด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =4.14) รองลงมาคือด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง และด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) และด้านที่มีการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 3.99)

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	4.40	0.48	มาก	1
ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.04	0.44	มาก	2
ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	3.98	0.47	มาก	3
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.91	0.48	มาก	4
รวม	4.08	0.33	มาก	

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด คือด้านการสร้างวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40) รองลงมาคือด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) และด้านที่มีการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 3.91)

ตารางที่ 5 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	totaly
X1	1	.794**	.758**	.634**	.599**	.591**	.603**	.598**	-.026	.566**	.424**	.488**	.191**	.333**	.465**	.828**
X2		1	.839**	.796**	.734**	.689**	.728**	.695**	-.041	.716**	.604**	.668**	.382**	.472**	.570**	.922**
X3			1	.751**	.764**	.594**	.612**	.642**	-.033	.630**	.592**	.587**	.416**	.437**	.613**	.895**
X4				1	.850**	.715**	.735**	.621**	-.030	.746**	.666**	.727**	.418**	.554**	.598**	.907**
X5					1	.657**	.696**	.610**	-.028	.680**	.679**	.666**	.498**	.538**	.604**	.882**
X6						1	.780**	.562**	-.058	.725**	.569**	.674**	.239**	.541**	.428**	.813**
X7							1	.681**	-.046	.793**	.573**	.697**	.276**	.532**	.451**	.794**
X8								1	-.050	.735**	.549**	.688**	.524**	.593**	.686**	.710**
X9									1	-.053	-.005	-.051	-.058	-.031	-.002	-.041
X10										1	.624**	.751**	.376**	.577**	.638**	.776**
X11											1	.752**	.548**	.531**	.652**	.676**
X12												1	.526**	.641**	.684**	.729**
X13													1	.624**	.586**	.411**
X14														1	.598**	.551**
X15															1	.625**

** $P < .01$, $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .922$) รองลงมาคือ ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (X_6) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.907$) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

(X) กับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = .895$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
		B	Std. Error	Beta		
ปัจจัยที่ส่งผล	(Constant)	2.969	.204	-	14.563**	.000
	ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X3	0.419	0.070	0.435	5.998**	.000
	ด้านความคิดสร้างสรรค์ X2	-0.137	0.063	-0.157	-2.166*	.031
Constant = 0.204, R = 0.346 ^b , R Square = 0.120, Adjusted R Square = 0.114 Std. Error of the Estimate=.35395, F = 21.750 p = .000						

**= $p < .01$, *= $p < .05$

จากตารางที่ 6 อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X3 ($B=0.419$, $t=14.563$, $p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, และความคิดสร้างสรรค์ X2 ($B=-0.137$, $t=-2.166$, $p=.031$) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 11.40 (Adjusted R Square = 0.114) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ เรื่องปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1. ปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การกระตุ้นทางปัญญา 3) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 4) การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา 5) การจัดการด้านหลักสูตรและการสอน 6) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก 2. ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่องแคล่วในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิด 4) ความละเอียดลออในการคิด 3. ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 4) การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 5) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 4. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี รวมทั้งแสดงออกในลักษณะที่อบอุ่น ให้ความสนใจ มีความจริงใจ มีความเป็นมิตร และหนักแน่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย เทพแสง (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำในการเป็นแบบอย่างที่ดี ได้รับการยอมรับและไว้วางใจ สร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เป็นผู้มีจิตใจในด้านการบริการพร้อมปรับปรุงพัฒนาการบริการให้เกิดความประทับใจ เป็นผู้มีคุณสมบัติจริงใจในการทำงาน ให้ความไว้วางใจในการทำงาน โดยปราศจากการควบคุม ให้อิสระในการทำงาน ให้ความใกล้ชิดกับบุคลากร มีความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ดังนั้น การพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความน่าเชื่อถือ ให้กำลังใจกับทุกคน บทบาทของผู้นำจึงอยู่ที่ได้ใจของผู้ร่วมงาน ผู้นำต้องมีความคิดดี เป็นที่ศรัทธาของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ผู้นำต้องดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงาน

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติหลักในการนำไปสู่การวางแผน เพื่อปรับปรุง พัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในอนาคต และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายเหมาะสมตามสถานการณ์ พร้อมทั้งตอบคำถามหรืออธิบายข้อสงสัยในที่ประชุมได้ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา วรรณศรี (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถสร้างความคิดที่เป็นทางเลือกได้จำนวนมาก โดยมีความแตกต่าง หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็ว สามารถมองเห็นปัจจัยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความคิด การกระทำ หรือการสร้างผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ บุคลากรสู่ความคิดใหม่เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในการคิด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามองโลกในแง่ดีของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสร้างความเชื่อมั่นว่าสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ สามารถทำได้เพื่อให้เกิดกำลังใจจะสร้างสรรค์ในสิ่งดี มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ สามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก เข้าใจเห็นใจผู้อื่น รู้ช่องทางที่จะโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ทำสิ่งที่เราต้องการได้

ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอย่างราบรื่น การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง มีสติอยู่ตลอดเวลา มีพลังเหนือความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ไม่ดีเพื่อให้บรรลุและประสบผลสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวดี เตมียสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง)

4. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติหลักในการนำไปสู่การวางแผนเพื่อปรับปรุง พัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในอนาคต และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายเหมาะสมตามสถานการณ์ พร้อมทั้งตอบคำถามหรืออธิบายข้อสงสัยในที่ประชุมได้ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตมา วรณศรี (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถสร้างความคิดที่เป็นทางเลือกได้จำนวนมาก โดยมีความแตกต่าง หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็ว สามารถมองเห็นปัจจัยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความคิด การกระทำ หรือการสร้างผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ บุคลากรสู่ความคิดใหม่เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

5. โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .922$) รองลงมาคือ ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (X_4) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.907$) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X_3) กับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = .895$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีนำความรู้ ประสบการณ์ที่สะสมไว้มาประยุกต์ใช้เพื่อคิดสิ่งใหม่ อาทิ นวัตกรรมใหม่ การเสนอโครงการใหม่และกิจกรรมใหม่ คิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน คิดเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมาย และมองเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลดีต่อหน่วยงานเวลาเกิดเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaccaro and Bennis.(2004) ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้น ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูด การกระทำ เพื่อทราบถึงวิสัยทัศน์ หรืออนาคตที่เป็นไปได้ นั้น จำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูดการกระทำเพื่อให้มองเห็นภาพในผลสำเร็จที่ต้องการ ผู้นำจะสร้างความไว้วางใจและให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง ซึ่งสามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การสร้างความไว้วางใจ และการให้ความสำคัญกับผู้อื่น 6. อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X_3 ($B=0.419$, $t=14.563$, $p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, และความคิดสร้างสรรค์ X_2 ($B=-0.137$, $t=-2.166$, $p=.031$) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัย

สามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ ร้อยละ 11.40 (Adjusted R Square = 0.114) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรรณศรี. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ. (2550). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตัวแทน เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:วิริยาสาสน์บุรุษย์ ศิริมหาสาร.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เทพแสง. (2552). *ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในทศวรรษหน้า*. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 6(11), 83-95.
- อนุวัฒน์ ศุภชุตikul. (2551). *การพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล*. กรุงเทพฯ: ดีไซน์.
- Anderson, N.H. (1971) *Integration Theory and Attitude Change*. *Psychological Review*, 78, 171-206. <http://dx.doi.org/10.1037/h0030834>
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (Eds.). (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Sage Publications, Inc.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Kahan, Seth. (2002). **Visionary leadership**. Retrieved May 9, 2010, from
- Leithwood, K. and Jantzi, D. (2000) Principals and Teacher Leadership Effects: **A Replication**. *School Leadership and Management*, 20, 415-434. <https://doi.org/10.1080/713696963>
- Robbins, P. Stephen & Coulter, Mary. (2003). *Management (international edition)*. Upper saddle river, New Jersey: Prentice Hall.
- Sergiovanni, et al. (1999). *Educational governance and administration*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.

การรับรู้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

Perception of Artificial Intelligence for Designing and Creating Research by Students Master of Education Program in Educational Administration Faculty of Liberal Arts Krirk University

ปิยภัทร์ จิรบุญโชติ¹

พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์²

เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร³

วิโรจน์ หามิตร⁴

Piyapat Jirapunyachoti¹,

Pimparit Tiangpak²,

Saowaphark Lampetch³,

Wiroj Hamit⁴r

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย³

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย⁴

Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand¹

Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand²

Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand³

Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 2) เปรียบเทียบการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 56 คน โดยการเปิดตารางของ และเครจซี่เมอร์แกน วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ คือ แบบวัดการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การรับรู้และการใช้ ; ปัญญาประดิษฐ์ ; การออกแบบสร้างงานวิจัย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the knowledge and usage of Artificial Intelligence (AI) for research design and creation among graduate students and 2) to compare the knowledge and usage of AI for research design and creation among graduate students classified by student ID. The sample consisted of 56 graduate students in the Educational Administration program, Faculty of Education. This sample was obtained through Simple Random Sampling based on the Krejcie and Morgan table. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire designed to measure the knowledge and usage of AI for research design and creation, with an overall reliability coefficient of 0.92. The statistics used were percentage (%), mean ($\bar{X}$) standard deviation (S.D.), and t-test.

The research findings indicated that: 1) The overall knowledge and usage of AI for research design and creation among graduate students were at a high level (mean was at a high level). 2) The comparison of knowledge and usage of AI for research design and creation among graduate students classified by student ID showed no significant difference.

Keywords: Perception ; Artificial Intelligence (AI); Research Design and Creation

บทนำ

วิวัฒนาการของโลกและพัฒนาการของมวลมนุษย์ต่างมีความสัมพันธ์กันมาโดยตลอดซึ่งเกิดจากการสั่งสมความรู้และความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จึงส่งผลให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในโลกมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงมีหลักการว่าสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในโลกเรียกว่า นวัตกรรม เมื่อได้รับการยอมรับและใช้งานอย่างแพร่หลายจะกลับกลายเป็นเทคโนโลยีในที่สุด ดังนั้นจึงมีคำที่เราคุ้นเคยกันดีว่า โลกยุค it โลกยุค ict โลกยุค iot และปัจจุบัน คือ โลกยุค AI หมายถึงยุคปัญญาประดิษฐ์ หรือ *Artificial Intelligence (AI)* เช่นเดียวกับยุคของมนุษย์ที่ถูกแบ่งเป็นเจเนอเรชันโดยการนับจากปีเกิดจาก ค.ศ. หรือ พ.ศ. แล้วถูกแบ่งเป็นช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) ได้แก่ เรียกผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. (1946 - 1964) ว่า *Baby Boomer* เรียกผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. (1965-1980) ว่า *Generation X* เรียกผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. (1981 - 1996) ว่า *Generation Y* เรียกผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. ว่า *Generation Z* (1997 - 2009) ผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. (2010 - 2025) ว่า *Generation Alpha* เหตุผลทั้ง 2 ประการนี้ ส่งผลให้คุณลักษณะ ทักษะ พฤติกรรมการใช้ชีวิต พฤติกรรมการเรียนรู้ ระบบนิเวศการเรียนรู้ทางด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันออกไป

และส่งผลให้เกิดเครื่องมือการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นการเรียนรู้และแรงปฏิกิริยาการเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กัน

Generation	ค.ศ.	พ.ศ.	นวัตกรรมเทคโนโลยี
Baby Boomer	1946 - 1964	2489-2507	It
Generation X	1965 - 1980	2508-2523	Ict
Generation Y	1981 - 1996	2524-2539	ict
Generation Z	1997 - 2009	2540-2552	iot
Generation Alpha	2010 - 2025	2553-2568	GEN AI

ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์หรือ Artificial Intelligence (AI) เป็นยุค Generative AI เพื่อการสร้างสรรค์ส่งผลให้เครื่องมือที่เกิดจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีความหลากหลายและได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นวัยของคนที่มีความต้องการเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกสบาย สบาย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความแม่นยำสูง การใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยจึงมีอิทธิพลอย่างมากทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ รวมถึงการเป็นที่ปรึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ในการออกแบบสร้างงานวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้การใช้ Generative AI ยังสามารถช่วยออกแบบ แบบแผนการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย ในเบื้องต้น การจัดระเบียบข้อมูลจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ปัญญาประดิษฐ์หรือ Artificial Intelligence (AI) ยุค Generative AI หรือ GEN AI เพื่อการสร้างสรรค์ยังมีความสามารถในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย การนำเสนอผลงานวิจัย โดยมีตัวอย่างเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ ได้แก่ ChatGPT และ Gemini สามารถทำงานร่วมกัน คือ ผู้ใช้สามารถใช้ ChatGPT ช่วยคิดหรือออกแบบ Prompt จากนั้นให้ Gemini ทำหน้าที่ต่อไป นอกจากนี้ยังมีเครื่องมืออื่น ๆ อีกมากมาย ได้แก่ NotebookLM โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์ AI เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สำคัญ AI สามารถช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data): AI และ Machine Learning (ML) ช่วยประมวลผลและวิเคราะห์ชุดข้อมูลขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ค้นหารูปแบบ แนวโน้มหรือความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม AI สามารถช่วยค้นหา จัดหมวดหมู่ และสรุปบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เพื่อประหยัดเวลาในการเริ่มต้นงานวิจัย นอกจากนี้เครื่องมือ Generative AI ยังช่วยร่างโครงสร้างงานวิจัย ออกแบบการวิจัย แบบแผนการวิจัย เครื่องมือวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์หรือ (AI) ยังสามารถเป็นผู้ช่วยในการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย รวมทั้งสังเคราะห์งานวิจัยตามที่คุณวิจัยต้องการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีการนำ ปัญญาประดิษฐ์ หรือ (AI) มาใช้อย่างแพร่หลายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

ได้แก่ เป็นเครื่องมือในการค้นหา เข้าถึงข้อมูล ฐานข้อมูลด้านการศึกษา ฐานข้อมูลด้านการวิจัยไทยและต่างประเทศอย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการคัดเลือก คัดสรรค์ จัดระเบียบ เรียงเรียง ข้อมูล ให้ผู้ศึกษาได้อย่างแม่นยำ เพราะฉะนั้นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้เครื่องมือ *Generative AI* ให้ได้มากที่สุดเพื่อการสร้างสรรค์งานวิจัยให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนร่วมได้สังเกตเห็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในการนำเสนอโครงงานวิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ จึงมีความสนใจศึกษาว่า การรับรู้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับใด การใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับใด โดยมีคำถามการวิจัย ดังนี้

คำถามการวิจัย

1. การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับใด
2. การรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

2. การรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ แนวคิด AI Literacy แนวคิดปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องไทยและต่างประเทศ นำเสนอโดยลำดับโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความเป็นมาของปัญญาประดิษฐ์หรือ Artificial Intelligence (AI)

ปัญญาประดิษฐ์หรือ Artificial Intelligence (AI) ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1943 โดย Warren McCulloch และ Walter Pitts ได้มีการนำเสนอแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียมหรือ Neural Network เป็นครั้งแรก (ธนาคารกรุงเทพ, 2568) และได้รับการพัฒนาต่อมาโดยลำดับจนถึงช่วงปี ค.ศ.2021 ต่อมาในปี 2022

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ก้าวสู่ยุคที่เรียกว่า Generative AI ซึ่งหมายถึงการใช้ AI เชิงสร้างสรรค์คือเครื่องมือที่ส่งผลให้ทุกคนหันมาให้ความสนใจมาก ได้แก่ ChatGPT เป็นเครื่องมือที่ทุกคนหันมาใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับ AI Literacy

แนวคิด AI Literacy

แนวคิด AI Literacy เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้มีความประสงค์ใช้ AI ตระหนักถึงการศึกษาค้นคว้าความรู้และทำความเข้าใจระบบการทำงานของ AI จนกระทั่งมีทักษะและศักยภาพในการประเมินตรวจสอบ AI นำไปสู่การมีวิจารณญาณเลือกใช้ AI ให้เหมาะสมกับ โดยมีแนวคิดดังกล่าวประกอบไปด้วย 1) ความรู้และเข้าใจ Gen. AI (Understand) 2) การประเมินผล Gen. AI (Evaluate) (Mills, K. et al., 2024 อ้างถึงใน นพรุจ นาคบุรี. 2568)

แนวคิดปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา

แนวคิดและศาสตร์สาขา Artificial Intelligence ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ.1956 ในการประชุมวิชาการที่วิทยาลัยดาร์ตมัธ (Dartmouth Conference) ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการทำวิจัยและพัฒนาเรื่องทฤษฎีอัตโนมัติ (Automata Theory) และโครงข่ายประสาทและความฉลาด (Intelligence) และได้นำเสนอ AI เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายในการพัฒนานโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ด้านการศึกษาของประเทศไทยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และพัฒนาเครื่องมือสำหรับครูผู้สอนในการวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบการเรียนรู้และรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียนในอนาคต นอกจากนี้การใช้ AI ระดับบัณฑิตศึกษาจากผลการสำรวจมหาวิทยาลัยทั่วโลกพบว่ามีจำนวนหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ AI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง (Stanford University Human Centered AI (Stanford HAI), 202 อ้างถึงใน นพรุจ นาคบุรี. 2568) แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาให้ความสนใจนำ AI มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน บทความ งานวิจัย งานเขียนทางวิชาการ และการให้คำแนะนำปรึกษา แต่ยังคงพบข้อกังวลจากการใช้ AI ในการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในงานวิจัยของ Karen Singer-Freeman (2025) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ AI เชิงสร้างสรรค์ในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยกับระดับการศึกษาและภารกิจที่แตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยถึงขอบเขตการใช้ AI และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งาน AI ที่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาและภารกิจทางวิชาการโดยผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกคนต้องการนโยบาย AI ของสถาบันการศึกษาแต่มีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบจากการใช้ AI โดยตนเองและผู้อื่น มีหลักฐานบ่งชี้ว่าการใช้ AI ในลักษณะที่อาจละเมิดความซื่อสัตย์ทางวิชาการ รูปแบบการใช้งานของนักศึกษาเผยให้เห็นว่ามีการใช้ AI บ่อยขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนและการเตรียมตัว ในขณะที่มีการใช้น้อยลงเพื่อสนับสนุนการเขียน การประมวลผลข้อมูล และการสร้างกราฟิก นอกจากนี้ยังพบว่าความแตกต่างที่น่าสนใจระหว่างนักศึกษาในระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยทั่วไปนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มักมีแนวคิดอนุรักษ์นิยมและกังวลเกี่ยวกับการใช้ AI มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4

ส่วนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามักมองว่า AI เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการจัดการงานที่ซับซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

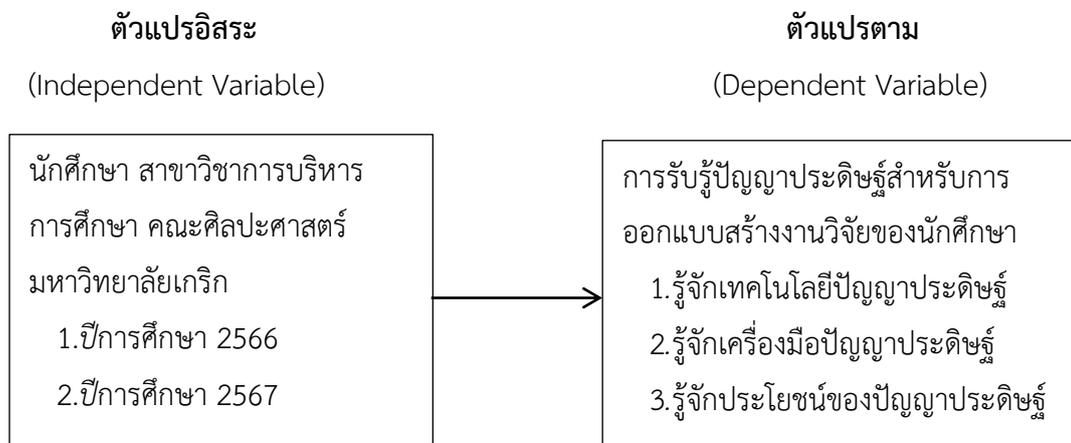
ความหมายของปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์หรือ Artificial Intelligence (AI) หมายถึง เทคโนโลยีการสร้างความสามารถให้แก่เครื่องจักรและคอมพิวเตอร์ ด้วยอัลกอริทึมและกลุ่มเครื่องมือทางสถิติ เพื่อสร้างซอฟต์แวร์ที่ปัญหาที่สามารถเรียนรู้ เลียนแบบความสามารถของมนุษย์ที่ซับซ้อนได้ (แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) นอกจากนี้ (Holmes et al., 2021) ระบุความหมายของปัญญาประดิษฐ์ หรือ Artificial Intelligence (AI) หมายถึง เทคโนโลยีที่ถูกออกแบบให้มีระบบการทำงานอันชาญฉลาดเหมือนกับสมองมนุษย์ที่มีระบบประมวลผลข้อมูลอย่างมีเหตุผล (ตรรกะ) เป็นซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมประมวลผลขั้นสูง สามารถเลียนแบบกระบวนการคิดของมนุษย์ ได้แก่ การเรียนรู้ การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ และปัจจุบัน AI ได้รับการพัฒนาใหม่มีบทบาทในด้านการศึกษาคือเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

สรุป จากการสังเกตในห้องเรียนระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการออกแบบการวิจัย ตั้งแต่การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์งานวิจัย การสร้างเครื่องมือการวิจัย การอ้างอิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยความรวดเร็ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) และ AI Literacy ประกอบด้วย 1. ความรู้และเข้าใจ Gen. AI (Understand) 2. การประเมินผล Gen. AI (Evaluate) ของ (Mills, K. et al., 2024) โดยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รหัสปี 2566 และ รหัสปี 2567 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา
ภาคเรียนที่ 1 / 2567 รวมจำนวน 75 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รหัสปี 2566 และ รหัสปี 2567 ที่ลงทะเบียนเรียน
รายวิชา ภาคเรียนที่ 1 / 2567 รวมจำนวน 56 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1. แบบสอบถามการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แบบมาตราประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบศึกษาการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ รู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ รู้จักเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ และรู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์

ตอนที่ 3 การรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษารหัสปีการศึกษา 2566 และรหัสปีการศึกษา 2567 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบ Google forms แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รหัสปีการศึกษา 2566 และรหัสปีการศึกษา 2567 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1 แบบศึกษาการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ รู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ รู้จักเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ และรู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์

2 การรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษารหัสปีการศึกษา 2566 และรหัสปีการศึกษา 2567 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การทดสอบสมมติฐานค่าที่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 รู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	4.28	0.51	มาก	2
2 รู้จักเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์	4.30	0.49	มาก	1
3 รู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์	4.26	0.50	มาก	3
รวม	4.28	0.50	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) (S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้จักเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) (S.D.= 0.49) รองลงมาคือ รู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) (S.D.= 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) (S.D.= 0.50)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
รู้จัก ChatGPT เพียงใด	4.45	0.60	มาก	2
รู้จัก Google Gemini เพียงใด	4.43	0.60	มาก	3
รู้จัก Google Notebook kLM เพียงใด	4.09	0.79	มาก	4
รู้จัก Research Rabbit เพียงใด	4.48	0.60	มาก	1
รู้จัก Prompts เพียงใด	4.04	0.79	มาก	5
รวม	4.30	0.49	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) (S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ *Research Rabbit* มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) (S.D.= 0.60) รองลงมาคือ รู้จัก *ChatGPT* มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) (S.D.= 0.60) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รู้จัก *Prompts* มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) (S.D.= 0.79)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับการเรียน	4.46	0.60	มาก	1
รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับปฏิบัติงาน	4.05	0.77	มาก	4
รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับการดำรงชีวิต	4.46	0.60	มาก	1
รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์สร้างนวัตกรรม	4.07	0.78	มาก	3
รวม	4.26	0.50	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า รู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) (S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับการเรียน และ รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับการดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) (S.D.= 0.60) รองลงมา คือ รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์สร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) (S.D.= 0.78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รู้จักใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์กับปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) (S.D.= 0.77)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบการรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา รหัสปีการศึกษา 2566 และรหัสปีการศึกษา 2567 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา

รหัสนักศึกษา	รหัส นักศึกษา	ระดับการรับรู้			
		$\bar{X}$	SD	t	p-value
รู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	รหัส 66	4.20	0.51	.841	.841
	รหัส 67	4.34	0.50		
รู้จักเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์	รหัส 66	4.21	0.49	-1.197	.237
	รหัส 67	4.37	0.49		
รู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์	รหัส 66	4.19	0.51	-1.130	.263
	รหัส 67	4.34	0.49		
รวม	รหัส 66	4.20	0.50	-1.132	.263
	รหัส 67	4.35	0.49		

จากตารางที่ 5 พบว่า เปรียบเทียบการรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านทุกด้านไม่พบแตกต่างกัน

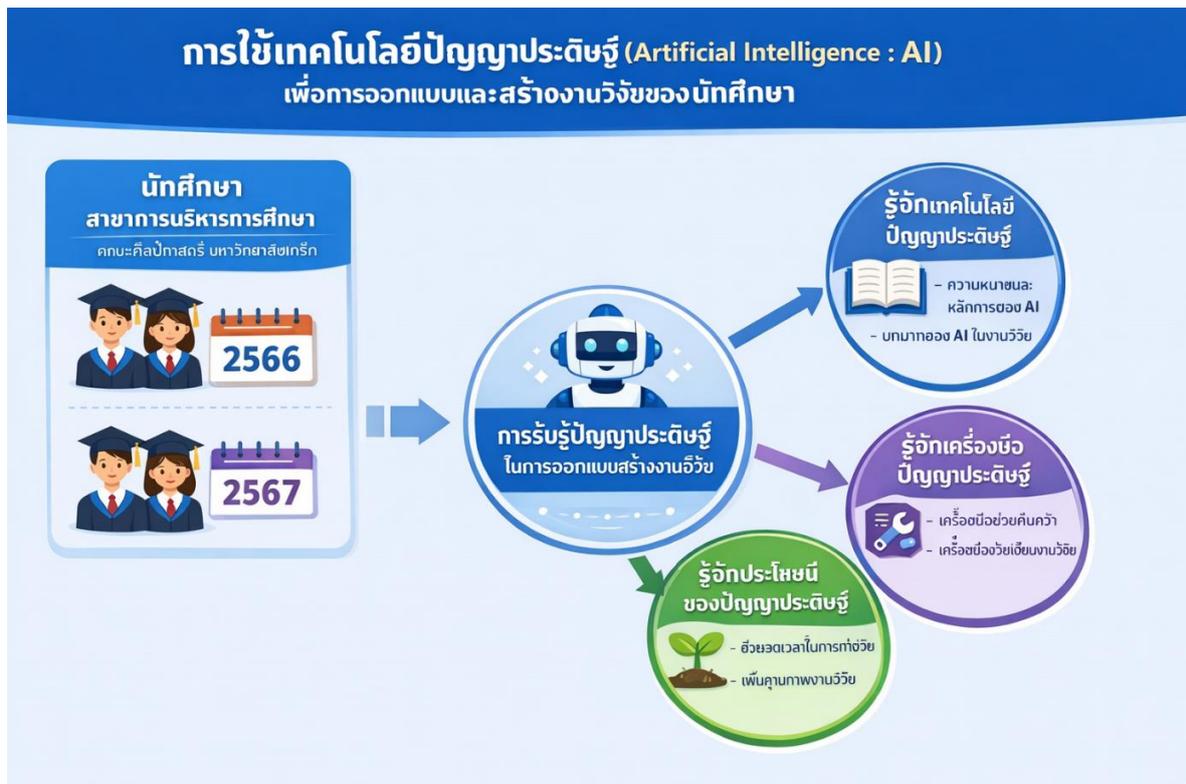
อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัญญาประดิษฐ์เป็นนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกช่วงวัยในมิติการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน และการใช้ชีวิตประจำวันตามความถนัดและความสนใจในการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เป็นบุคลากรทางการศึกษาและมีการใช้งาน AI อย่างแพร่หลายอยู่แล้ว เมื่อมาศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาจึงสามารถประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์กับการเรียนและการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพรุจ นาคนูรี (2568 : 319-340) ระบุว่า การใช้ Gen. AI ในการทำวิจัยและการเขียนทางวิชาการ ภาพรวมระดับความรู้และความเข้าใจอยู่ระดับปานกลาง นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2563 :) ระบุว่า มีความคาดหวังในการพัฒนาว่า AI ด้านการศึกษาจะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดของแต่ละบุคคลหรือการเรียนรู้ส่วนบุคคล (*Personalized Learning*) ผ่าน AI ในเรื่องการสอนและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้และการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านทุกด้านไม่พบแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะว่า ปัจจุบันมีความตื่นตัวในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งเป็นความปกติใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน (2568. 499-511) สภาพปัจจุบันการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

การรับรู้การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) และ AI Literacy ประกอบด้วย 1.ความรู้และเข้าใจ Gen. AI (Understand) 2.การประเมินผล Gen. AI (Evaluate) ของ (Mills, K. et al., 2024) โดยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนมากเป็นครู อาจารย์ หรือ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา เพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนรวมทั้งเป็นผู้ดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไปปฏิบัติให้เกิดผล มหาวิทยาลัยและหลักสูตรศึกษาศาสตร ์ ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์ ได้แก่ การรู้จักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ การรู้จักใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ และการรับรู้จักประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์กับการพัฒนาการศึกษาให้สม่ำเสมอ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการออกแบบสร้างงานวิจัยให้นักศึกษาทุกระดับ

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้และใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการออกแบบสร้างงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามรหัสนักศึกษา ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลของปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน และสถิติขั้นสูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นาคบุรี น., & เล็กน้อย อ. (2025). การใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) อย่างมีจริยธรรมในการทำวิจัยและการเขียนทางวิชาการเพื่อการตีพิมพ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใน กรุงเทพมหานครตามแนวคิด AI Literacy. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 8(5), 319–340.
<https://doi.org/10.14456/jra.2025.125>
- ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2568). การศึกษาความต้องการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารสถานศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
ธนาคารกรุงเทพ. (28 มีนาคม 2568). *ย้อนรอยประวัติศาสตร์ AI จากจุดเริ่มต้น จนถึงปัจจุบัน*.
<https://www.bangkokbanksme.com/en/the-big-blue-ai-tools>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *AI เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา*. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Mills, K., et al. (2024). *AI Literacy: A Framework to Understand, Evaluate, and Use*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/20.500.12265/218>
- Karen Singer-Freeman. (2025). *การใช้ AI เชิงสร้างสรรค์ในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยกับระดับการศึกษาและภารกิจที่แตกต่างกัน*. Walden University.
- Perspectives of Undergraduate and Graduate Students on Utilizing ChatGPT: Analyzing Its Role in Question Preparation*

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

Creative leadership of Administrators Affecting the Quality of
Effective Students in Educational Institutions under the Nonthaburi
Primary Educational Area 2

พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์

Pimparit Tiangpak

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย

Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand

Received: July 5, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาคุณภาพของผู้เรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับ คุณภาพของผู้เรียน 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 1 คือความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ตอนที่ 2 คือความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 296 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับคุณภาพของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพของผู้เรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน คือด้านกรมีความคิดสร้างสรรค์ ($\beta = 0.582, p - value = .000, t = 7.862$), ด้านการทำงานเป็นทีม ($\beta = 0.531, p - value = .000, t = 9.500$), ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\beta = 0.385, p - value = .000, t = 6.735$), ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\beta = -0.250, p - value = .000, t = -5.973$), และ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพของผู้เรียน ได้ร้อยละ 91.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, คุณภาพของผู้เรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study creative leadership of school administrators, 2) study the quality of students, 3) study the relationship between creative leadership and student quality, and 4) study the effect of creative leadership of school administrators on the quality of students in schools under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area 2. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. Part 1 was opinions about creative leadership, with a reliability value of 0.98. Part 2 was opinions about student quality, with a reliability value of 0.96. The sample consisted of 296 administrators and teachers.

The research results found that 1) the level of creative leadership of educational institution administrators was at a high level overall. 2) the level of student quality was at a high level overall. 3) There was a high positive relationship between creative leadership and student quality overall with statistical significance at the .01 level. 4) The creative leadership of educational institution administrators that affected student quality were creativity ($\beta = 0.582$, p-value = .000, t = 7.862), teamwork ($\beta = 0.531$, p-value = .000, t = 9.500), individual consideration ($\beta = 0.385$, p-value = .000, t = 6.735), flexibility and adaptability ($\beta = -0.250$, p-value = .000, t = -5.973), and affected student quality in educational institutions. The five factors of creative leadership of school administrators can jointly predict student quality at 91.18 percent with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Creative leadership, student quality, Office of the Basic Education Commission

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ, (2561). มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 คุณภาพของผู้เรียนได้แก่ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ได้แก่ 1) มีความสามารถในการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ 2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ได้แก่ 2) ความภูมิใจในท้องถิ่น และ ความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

ปัญหาและประเด็นท้าทายของแนวคิดมาตรฐานที่ 1 คือ 1) การเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากกว่าคุณลักษณะ โรงเรียนจำนวนมากยังเน้นการสอบวัดผลทางวิชาการ มากกว่าการประเมินคุณธรรม จิตสาธารณะ หรือทักษะชีวิต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในมาตรฐานนี้ 2) ความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล การพัฒนาผู้เรียนยังขาดระบบติดตามที่ชัดเจนในแต่ละช่วงวัย ทำให้ไม่เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนแบบองค์รวม ครุบางส่วนยังตีความมาตรฐานที่ 1 ในเชิง “กิจกรรม” มากกว่า 3) ความเข้าใจของครูต่อมาตรฐานยังไม่

สอดคล้องกัน “กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักสูตร 4) การวัดและประเมินผลเชิงคุณลักษณะยังไม่ชัดเจน การประเมินด้านคุณธรรม จิตสาธารณะ หรือทักษะชีวิตยังใช้เกณฑ์ทั่วไป ไม่สามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนได้แท้จริง และ 5) บริบทของโรงเรียนและชุมชนมีผลต่อความสำเร็จ โรงเรียนในพื้นที่ชนบทหรือมีทรัพยากรจำกัด อาจไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนได้เต็มที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน). 2561) และ ศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563)

ในการประเมินผลคุณภาพการศึกษาระดับชาติของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักและไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 กำหนดไว้ แสดงว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการจึงทำให้ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2, 2564)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถปรับเปลี่ยนองค์กรให้มีคุณภาพบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าในสถานศึกษาหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคนซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่างๆ บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น แต่หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาคือการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และด้านการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังมีมุมมองว่าครูคือผู้นำโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำของผู้นำ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษาด้วย (Robinson, 2007)

สรุป ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

6.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

6.2 เพื่อศึกษา คุณภาพของผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

6.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับ คุณภาพของผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

6.4 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ คุณภาพของผู้เรียน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดของมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมาตรฐานนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2560). ประกอบด้วย

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ด้านความรู้และทักษะทางวิชาการ
3. ด้านทักษะชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพการศึกษาและความสามารถของผู้เรียนในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยสะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เรียนได้รับจากกระบวนการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงมักบ่งชี้ถึงความสำเร็จของทั้งผู้เรียนสถาบัน การศึกษา และระบบการศึกษาของประเทศ (Bloom, 1976)

สรุปมาตรฐานที่ 1 เป็นหัวใจของการประเมินคุณภาพสถานศึกษา เพราะสะท้อน “ผลลัพธ์สุดท้ายของการจัดการศึกษา” อย่างไรก็ตาม การนำไปใช้ยังมีช่องว่างในด้าน การตีความ การประเมิน และการบริหารจัดการเชิงระบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานนี้จำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ดวงแห ข่านอก (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถพิเศษของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์มีการติดต่อประสานงานและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานอย่างมีศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร สมาชิกตระหนักในวิสัยทัศน์ภารกิจทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

Harris. (2009 : 9) กล่าวว่า ภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นการติดต่อประสานงานกับบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกัน และกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อจะมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ ที่ได้อาจจะไม่ใช่ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แต่อาจจะมาจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันเชิงสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ถึงแม้ว่าไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนความคิดเดิม และเผชิญกับความเชื่อมั่นกับแนวทางวิธีการใหม่ ที่จะสร้างขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเหมือนกับภาวะผู้นำแบบให้บริการ ภาระงานหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การประสานงานบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันและมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นภาวะผู้นำที่พัฒนาสมรรถนะและความสามารถต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่และทุกระดับเพื่อจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นเป็นภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่นถือมั่นโดยทั่วไปแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางด้านวิธีการใหม่ ๆ ขององค์กร และความท้าทายที่สลับซับซ้อนมากกว่าการคงสภาพที่เป็นอยู่แบบเดิม

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการติดต่อประสานงาน ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานอย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ในองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการต่างๆ

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การทำงานเป็นทีม รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ

1 การมีวิสัยทัศน์

การมีวิสัยทัศน์ เป็นการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาถึงการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศโดยวัดได้จากตัวบ่งชี้ของวิสัยทัศน์ คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2556)

การมีวิสัยทัศน์ เป็นความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์กร ซึ่งให้เห็นว่าองค์กรจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างน่าเชื่อถือ น่าสนใจและมีความเป็นไปได้จริงวิสัยทัศน์เช่นนี้หากได้รับการเลือกและปฏิบัติอย่างเหมาะสมจะเป็นพลังขับเคลื่อนต่อการสร้างอนาคตขององค์กร ซึ่งในกระบวนการนี้ทักษะ พรสวรรค์และทรัพยากรจะถูกนำมาใช้ไปอย่างเต็มที่เพื่อทำให้วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริง (Robbins and Coulter, 2003)

สรุปได้ว่า การมีวิสัยทัศน์ เป็นการมองภาพในอนาคตของผู้บริหารที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กร การมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตชัดเจนที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ รู้จักแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา มี

สติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการคิดไตร่ตรองสุขุม รอบคอบในการวางแผนงาน การปลุกเร้าให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการวางแผนงานขององค์กร กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานและการเป็นแบบอย่างที่ดี

2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

กฤษพล อัมระนันท์,(2559) กล่าวว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดูแลเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษ ถึงความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อความเติบโตในหน้าที่การงาน พัฒนาศักยภาพของผู้ตามให้สูงขึ้นที่ยังสนับสนุนและให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถจนมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ชี้ให้เห็นถึงความรู้ความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคล การมอบหมายงานที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลายทันกับโลกยุคปัจจุบันมาใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยวัดได้จากตัวบ่งชี้ของการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ 1) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) การมอบหมายงานที่เหมาะสม 3) การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร 4) การให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน Northouse, (2003) กล่าวว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำใช้การแตกต่างกัน ความหมายไปยังลูกน้องแต่ละคนให้รับทราบข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ตามเติบโตในหน้าที่การทำงาน ใช้กลวิธีปฏิบัติต่อผู้ตามแต่ละคนในวิถีทางที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นความสามารถของผู้บริหาร ในการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกียรติเคารพการตัดสินใจของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมและติดตามการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ได้พัฒนาตนเองและใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาวิธีการต่างๆที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย ทันกับโลกในยุคปัจจุบันมาใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม

3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว

การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กำหนดตัวบ่งชี้ ความยืดหยุ่น คือ ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ (Robinson, 2007)

การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นความสามารถของผู้นำ ในการรองรับกับความเปลี่ยนแปลง เช่น รองรับกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้นำจะต้องมีความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ และความยืดหยุ่นก็เป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และได้กำหนดตัวบ่งชี้ของความยืดหยุ่น คือ 1) ความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ 2) การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ (Dubrin, 2010)

สรุปได้ว่า การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นความสามารถของผู้บริหารในการแสดงออกถึงความเป็นผู้มี ความมั่นใจในตนเอง ไม่ทำตามผู้อื่น โดยไม่มีเหตุผล แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่ มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการประนีประนอมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ กล้าหาญเด็ดเดี่ยว ไม่หวั่นไหวกับสิ่งรอบข้าง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ด้วยการบูรณาการวิธีการทำงานอย่างหลากหลาย มีความตื่นตัว กระฉับกระเฉง แห่่งท่องเที่ยวในการทำงาน

4. การมีความคิดสร้างสรรค์

การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดได้หลายแบบ คิดจินตนาการ สามารถค้นพบสิ่งแปลกใหม่ โดยเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมจนได้สิ่งแปลกใหม่ออกมา ไม่ซ้ำแบบใคร ความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะ คือ 1) มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น 2) มีความคิดฉับไว คิดได้หลายทิศทาง หลากแง่มุม 3) มีลักษณะของความคิดใหม่ มีคุณค่า 4) ผลงานจะเกิดในลักษณะสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ และ 5) เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ (รัชฎากร อัครจันทร์, 2560)

การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิตในด้านของกระบวนการ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดที่ซับซ้อน เป็นความสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ระหว่างวัตถุกับเหตุการณ์ ส่วนในด้านผลผลิตจะพิจารณาการสร้างสรรค์ในรูปของผลผลิตที่แปลกใหม่และมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น (Robinson, 2007)

สรุปได้ว่า การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้บริหารในการสร้างมโนภาพที่เด่นชัดไว้ในจิตใจ มีเหตุผล มีการแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมการศึกษาคนคว้าของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความกล้าที่จะคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ โดยระดมพลังสมองหรือหาวิธีอื่นๆ อยู่เสมอ ยอมรับความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาแนะนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา

5. การทำงานเป็นทีม

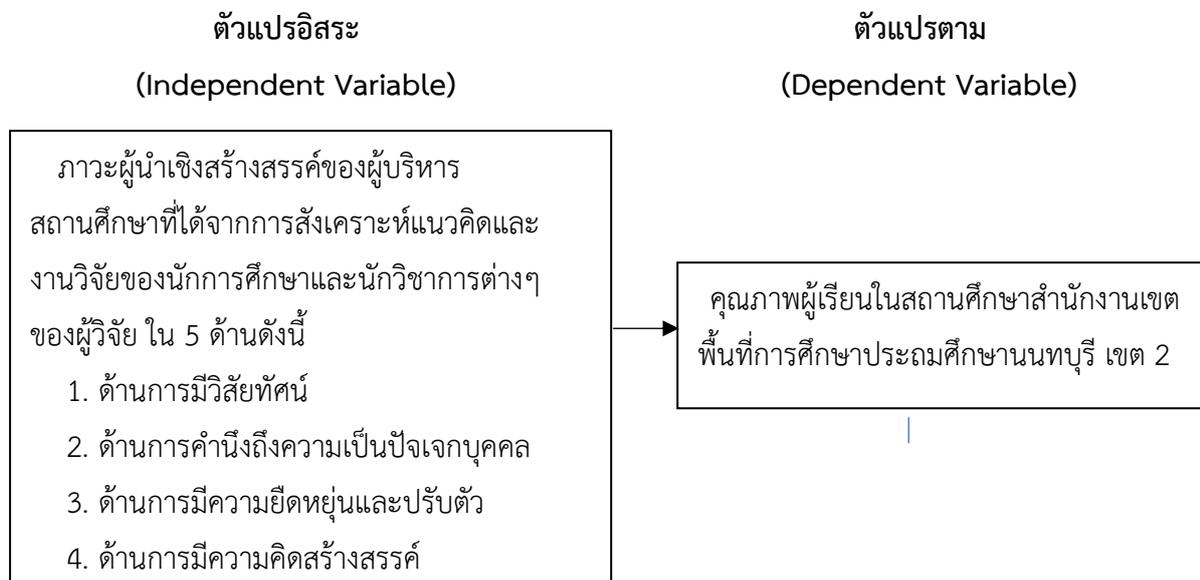
การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มีสัมพันธ์ค่อนข้างใกล้ชิด มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกร่วมดำเนินกิจกรรม สนับสนุนช่วยเหลือใช้ทักษะประสบการณ์ร่วมกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ร่วมทีมมีความพอใจในการทำงานสูงสุด (อริศชรา อุ่มสิน, 2560)

ชี้ให้เห็นว่า การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานของกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพากันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์คนกลุ่มนี้มีเป้าหมายร่วมกันและยอมรับว่าวิธีเดียวที่จะทำงานบรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์ คือการทำงานร่วมกัน (Parker, 2001)

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม เป็นความสามารถของผู้บริหารในการนำกลุ่มบุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานในการยอมรับคุณค่าของเพื่อนร่วมทีม การแสดงความคิดเห็นรับฟังและร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม การกำหนดบทบาทของสมาชิก การมอบหมายงาน การวางแผนงานร่วมกัน การติดต่อสื่อสารประสานงานกัน การตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย มีลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ที่ได้จากการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ฉบับลงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 จำนวนทั้งหมดจำนวน 1,222 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ได้มาจากการเปิดตารางกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970) แล้วนำไปสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งประเภท(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2, 2568) จำนวน 296 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ถึงสถานศึกษา ทั้ง 4 อำเภอ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ จำนวน 296 ฉบับ
3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามและเลือกตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และจำนวนของแบบสอบถามทุกฉบับภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนทั้งหมด 296 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ที่ได้รับกลับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และคุณภาพนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์เป็นรายข้อและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ 1) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.23	0.60	มาก	5
2. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.26	0.62	มาก	3
3. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.35	0.61	มาก	1
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.24	0.57	มาก	4
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.31	0.59	มาก	2
รวม	4.28	0.55	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.31$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.23$)

ตารางที่ 2 ระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

คุณภาพของผู้เรียน เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีความสามารถในการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณ	4.38	0.64	มาก	1
2. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา	4.22	0.70	มาก	5
3. มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	4.19	0.82	มาก	8
4. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.26	0.70	มาก	4
5. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.27	0.61	มาก	3
6. มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	4.08	0.65	มาก	10
7. การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษา กำหนด	4.20	0.80	มาก	6
8. ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	4.32	0.78	มาก	2
9. การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและ หลากหลาย	4.20	0.78	มาก	6
10. สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม	4.05	1.00	มาก	9
รวม	4.22	0.64	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้เรียนความสามารถในการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณ คำนวณ ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.32$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ($\bar{X} = 4.08$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y ₁₀	Total _y
X ₁	.694**	.714**	.693**	.657**	.662**	.633**	.746**	.733**	.536**	.435**	.746**
X ₂	.713**	.775**	.717**	.660**	.663**	.548**	.761**	.767**	.622**	.492**	.775**
X ₃	.737**	.802**	.710**	.644**	.766**	.546**	.613**	.683**	.639**	.424**	.750**
X ₄	.862**	.912**	.858**	.834**	.836**	.827**	.815**	.817**	.772**	.625**	.938**
X ₅	.861**	.929**	.846**	.818**	.745**	.826**	.798**	.845**	.830**	.615**	.934**
Total _x	.842**	.900**	.832**	.786**	.800**	.734**	.813**	.838**	.739**	.563**	.902**

** = < 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก ($r = 0.902^{***}$) เมื่อพิจารณารายด้านในภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก ($r = 0.938^{***}$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก ($r = 0.934^{***}$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.775^{***}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	Unstandardized Coefficients β	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
ค่าคงที่ (Constant)	-0.309	0.086	-	-3.585	.000
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x_4)	0.582	0.074	0.518	7.862	.000
ด้านการทำงานเป็นทีม (x_5)	0.531	0.056	0.486	9.500	.000
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x)	0.385	0.057	0.370	6.735	.000
ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว (x_3)	-0.250	0.042	-0.237	-5.973	.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (x_1)	-0.185	0.048	-0.173	-3.868	.000

Multiple R =.959^c, Adjusted R Square. = .918, R Square =.919, Standard Error =.18444

** = < 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน คือด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\beta = 0.582$, p - value =.000, t = 7.862), ด้านการทำงานเป็นทีม ($\beta = 0.531$, p-value =.000, t = 9.500), ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\beta = 0.385$, p - value = .000, t = 6.735), ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\beta = -0.250$, p - value =.000, t = -5.973), และ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพของผู้เรียน ได้ร้อยละ 91.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพของผู้เรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r = 0.902^{***}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ($\beta = 0.582$, p-value = .000, t = 7.862), ด้านการทำงานเป็นทีม ($\beta = 0.531$, p-value = .000, t = 9.500), ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\beta = 0.385$, p-value = .000, t = 6.735), ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\beta = -0.250$, p-value = .000, t = -5.973), และ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพของผู้เรียน ได้ร้อยละ 91.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน วิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆของทีมงาน เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dorothea, (2001) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารการศึกษาระดับกลาง ระดับอาวุโส และระดับสูง (CEOs) ในสหรัฐอเมริกาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ามียุทธศาสตร์ทั้งหมด 4 ประการที่จะช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นที่สำคัญ 2) การให้อำนาจในการทำงานแก่ทุกฝ่าย 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และ 4) การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ungkasem, (2001) ได้ศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร พบว่าคุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 5 ประการ คือ การมีความเป็นผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว

2. ระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวา บุญใส, รวีวรรณ กลิ่นหอม, และ ธัญธรณ์ อมรกิจปัญญา,(2567). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ การนิเทศการศึกษา 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพของผู้เรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.902^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mungkasem. (2001) ได้ศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 5 ประการ คือ การมีความเป็นผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ($\beta = 0.582$, p-value = .000, t = 7.862), ด้านการทำงานเป็นทีม ($\beta = 0.531$, p-value = .000, t = 9.500), ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\beta = 0.385$, p-value = .000, t = 6.735), ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\beta = -0.250$, p-value = .000, t = -5.973), และ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\beta = -0.185$, p-value = .000, t = -3.868) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพของผู้เรียน ได้ร้อยละ 91.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดเห็นต่างๆของทีมงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ความภูมิใจในท้องถิ่น และ ความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robert. (2005) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมกับโรงเรียน พบว่า ผู้นำในสถานศึกษาจำเป็นต้องมองเห็นถึงความต้องการของบรรดาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหลาย รวมถึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็น และแสดงวิสัยทัศน์ได้อย่างเต็มที่ในลักษณะการเพิ่มพลังอำนาจที่สำคัญจะต้องสามารถนำพา ให้พวกเขาร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีของสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ที่ได้จากการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ฉบับลงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ประกอบด้วย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการต่างๆ ของผู้วิจัย ใน 5 ด้านดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร และสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, (2561). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ :ที.เอส.บี. โปรดักส์,

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และวิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*

: สิ่งที่ต้องค่าสำหรับทุกคนในอนาคต. ขอนแก่น : คลังนานา,

ดวงแข ชำนอก. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา,

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2552). *การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา*.

กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ทิวา บุญใส, รวีวรรณ กลิ่นหอม, และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ. (2567). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียน ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*
ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567. หน้า 446-488.

รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.

วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). *บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).

จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,

อริศขรา อุ่มสิน. (2560). *การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิต วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2568). *รายงานประจำปีการศึกษา 2568*. นนทบุรี:
ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). (2560). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2561). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม*
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม*
มาตรฐานการศึกษา พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: McGraw-Hill.

Dorothy, A. S. (2001). "Creative Leadership of Executive Education for Senior and Middle-
Level (CEOs) in The United States." **Harvard Business Review**,

Dubrin, A. J. (2010). *Leadership*. 2 nd ed. Asia Pacific Edition. Boston : Houghton Mufflin Company,

Harris, A. (2009). "Creative Leadership," **Journal of Management in Education**,

Mungkasem, U. (2001). "The Experimental Study of The Creative Leadership Training on
Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers," *Dissertation*
Abstracts International,

Northouse, P.G. (2003). *Leadership Theory and Practice*. 3 rd ed. California : Sage,

Parker, G. (2001). *Team Workout : A Trainer's Sourcebook of 50 Team Building*
Games and Activates. New York : AMACOM,

- Parker, J.P. and Begnaud, L.G. (2004). *Developing Creative Leadership*.
Portsmouth, NH. : Teacher Ideas Press,
- Robert. (2005). *Relationships between Measures of Leadership and School Climate*.
Nevada : University of Nevada Press.
- Robbins, S.P. (2003). and Coulter, M. *Organization Behavior : Concepts Controversies
And Application*. New Jersey : Prentice – Hall,
- Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York : McGraw-Hill,
- Sternberg, R. J (2006). "Creative Leadership: It's a Decision" *Journal of Leadership*,
- Krejcie, R.V; & Morgan, D.W. (1970, March). *Determining sample size for research activities*.
Journal of Educational and Psychological Measurement.30(30): 608.